Alexandre
Dumas

Tři mušketýři

Tři mušketýři

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.

Copyright © Jaroslav Janů – dědicové c/o DILIA, 1958
Cover © Daniel Pocar, 2025
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-5492-2 (pdf)

Alexandre
Dumas

Tři mušketýři

přeložil Jaroslav Janů

14oo

OBSAH KNIHY PRVNÍ

	Předmluva	7
I	Tři dary pana d'Artagnana otce	10
II	V předsíni pana de Tréville	26
III	Audience	37
IV	Athosovo rameno, Porthosův pás a Aramisův kapesník	49
V	Královští mušketýři a garda pana kardinála	58
VI	Jeho Veličenstvo král Ludvík XIII.	69
VII	Mušketýři u domácího krbu	89
VIII	Dvorská intrika	98
IX	D'Artagnan se vybarvuje	107
X	Past ze sedmnáctého století	116
XI	Zápletka se zamotává	127
XII	Jiří Villiers, vévoda z Buckinghamu	145
XIII	Pan Bonacieux	154
XIV	Muž z Meungu	164
XV	Muži taláru a muži meče	176
XVI	Strážce pečeti pan Séguier hledá více než jednou zvon, aby zazvonil, jak to činíval dříve	185
XVII	Domácnost u Bonacieuxů	197
XVIII	Milenec a manžel	211
XIX	Plán výpravy	219
XX	Cesta	229
XXI	Hraběnka de Winter	242
XXII	Tanec merlaison	252
XXIII	Milostná schůzka	260
XXIV	Pavilon	272
XXV	Porthosova milenka	283
XXVI	Aramisova teze	303
XXVII	Athosova žena	320
XXVIII	Návrat	341
XXIX	Honba za výstrojí	357
XXX	Mylady	367

OBSAH KNIHY DRUHÉ

I	Angličané a Francouzi	379
II	Oběd u prokurátora	388
III	Komorná a velitelka	399
IV	Zde je řeč o výzbroji Aramisově a Porthosově	410
V	V noci jsou všechny kočky černé	420
VI	Sen o pomstě	429
VII	Myladyino tajemství	438
VIII	Jak Athos docela bez námahy přišel k výzbroji	446
IX	Zjevení	457
X	Hrozivé zjevení	467
XI	Obléhání La Rochelle	476
XII	Anjouské víno	489
XIII	Krčma U Červeného holubníku	498
XIV	O užitečnosti roury od kamen	507
XV	Manželský výjev	516
XVI	Bašta svatého Gervasia	523
XVII	Mušketýrská porada	531
XVIII	Rodinná záležitost	550
XIX	Osud	567
XX	Příbuzenská rozprávka	576
XXI	Důstojník	584
XXII	První den zajetí	596
XXIII	Druhý den zajetí	604
XXIV	Třetí den zajetí	612
XXV	Čtvrtý den zajetí	622
XXVI	Pátý den zajetí	631
XXVII	Jako v klasické tragédii	646
XXVIII	Únik	654
XXIX	Co se dělo v Portsmouthu 23. srpna 1628	663
XXX	Ve Francii	674
XXXI	Karmelitánský klášter v Béthune	680
XXXII	Dva ďáblové v různé podobě	694
XXXIII	Trocha vody	701
XXXIV	Muž v červeném plášti	716
XXXV	Soud	722
XXXVI	Poprava	731
XXXVII	Závěr	736
	Doslov	746

KNIHA PRVNÍ

PŘEDMLUVA,

v níž se zjišťuje, že na hrdinech děje, který budeme mít čest čtenářům vypravovat, není nic mytologického, třebaže jejich jména končí na -os a -is

Asi před rokem jsem hledal v královské bibliotéce prameny pro své dějiny Ludvíka XIV. a tu jsem náhodou přišel na paměti pana d'Artagnana, vytištěné v Amsterodamu u Petra Rouge. Vyšly tam jako většina děl své doby, v nichž spisovatelé chtěli říci pravdu, ale nechtěli proto kratší nebo delší dobu pobýt v Bastile. Název knihy mě zlákal. Donesl jsem si ji domů, rozumí se s dovolením pana knihovníka, a dychtivě se do ní pustil.

Není mým úmyslem rozebírat zde ono zajímavé dílo a spokojím se s tím, že ty z mých čtenářů, kteří si cení podrobného zobrazení doby, na ně upozorním. Naleznou tam podobizny vykreslené mistrovskou rukou, a ačkoli byly většinou črtány u dveří kasáren či na zdech hospod, pozná v nich zběhlý čtenář velmi dobře Ludvíka XIII., Annu Rakouskou, Richelieua, Mazarina, jakož i celou řadu dalších dvořanů. A všechny ty portréty jsou stejně výstižné a věrné jako v dějinách pana Anquetila.

Ale jak známo, vrtkavého básnického ducha nezaujme vždy to, co shledávají poutavým široké vrstvy čtenářské. A tak při všem obdivu ke zmíněným podrobnostem, jež jistě zapůsobily i na mnoho dalších lidí, učinila na mne největší dojem jedna věc, jíž si přede mnou nikdo nepovšiml.

D'Artagnan vypravuje, že se při své první návštěvě u pana de Tréville, kapitána královských mušketýrů, setkal v předsíni se třemi mladými muži, kteří sloužili v témž slavném sboru, do kterého i on se chtěl dostat, a kteří se jmenovali Athos, Porthos a Aramis.

Přiznám se, že mě ta tři podivná jména zarazila a vedla k přemítání, jsou-li to jen pseudonymy, jimiž d'Artagnan zakrývá nějaké reálné osobnosti, či zda jde o jména, která si jejich nositelé vypůjčili sami v den, kdy snad z rozmaru, snad z nespokojenosti nebo z nedostatku peněz oblékli prostý mušketýrský kabátec.

Od té doby nemohl jsem spát, dokud jsem v soudobé literatuře nanarazil na stopu oněch zvláštních jmen, jež tolik rozjitřila mou zvědavost.

Pouhý výčet knih, které jsem kvůli tomu přečetl, by vyplnil jednu celou kapitolu. Možná by to bylo pro čtenáře poučné, ale jistě pramálo zábavné. A tak povím jen výsledek. Když jsem se unaven marným hledáním užuž chtěl všeho vzdát, našel jsem konečně, veden radami svého slavného učeného přítele Paulina Parise, fóliový rukopis pod číslem 4772 nebo 4773 (na to číslo se už dobře nepamatuji). Jeho nadpis byl Paměti pana hraběte de La Fère, týkající se některých událostí, jež se zběhly ve Francii koncem vlády krále Ludvíka XIII. a počátkem panování krále Ludvíka XIV.

Jistě si dovedete představit, jak horečně jsem se probíral tímto rukopisem a jakou mi udělalo radost, když jsem na dvacáté stránce našel jméno Athos, na sedmadvacáté Porthos a na jednatřicáté Aramis.

Objev tohoto naprosto neznámého rukopisu v době tak nesmírného rozkvětu historické vědy mi připadal skoro zázračný. Pospíšil jsem si proto a požádal o dovolení vydat jej tiskem v naději, že se jednoho dne přihlásím do Francouzské akademie aspoň s cizím peřím, jestliže se mi nepodaří, což je velmi pravděpodobné, dostat se do této vážené instituce svým vlastním dílem. Musím dodat, že mi bylo povolení k tisku uděleno velmi ochotně. Uvádím to zde proto,

abych vyvrátil lživá tvrzení zlomyslníků, že prý žijeme pod vládou, která je spisovatelům nakloněna jen vlažně.

Dnes tedy čtenářům předkládám pod vhodným názvem první část tohoto cenného rukopisu a zavazuji se – bude-li mít příběh zasloužený úspěch, o čemž nepochybuji – že okamžitě uveřejním část druhou.

Zatím mi nezbývá než čekat na ohlas, a protože kmotr je vlastně druhý otec, vyzývám čtenáře, aby vše, co je v knize potěší či znudí, připsali na můj účet, nikoli na vrub hraběte de La Fère.

Pověděl jsem, co jsem měl na srdci, a nyní přistupme k vyprávění.

I

Tři dary pana d'Artagnana otce

První pondělí měsíce dubna r. 1625 to vypadalo v městečku Meung, kde se narodil autor Románu o růži, jako ve vosím hnízdě, jako by sem přišli hugenoti založit novou tvrz La Rochelle. Mnozí občané, když viděli utíkat ženy směrem k Velké ulici a slyšeli povykovat děti na prahu dveří, oblékali se spěšně do kyrysů, upevňovali svou trochu nejistou odvahu mušketou či halapartnou a pospíchali k hospodě U Svobodného mlynáře, kde se utěšeně rozrůstal dav zvědavců.

V oněch dobách bývalo podobné srocení častým jevem. Nebylo snad dne, aby to či ono město nezaznamenalo do své kroniky nějaké pozdvižení. Tu bojovali proti sobě páni, tu zas válčil král s kardinálem nebo povstal proti králi Španěl. Vedle těchto skrytých či veřejných, tajných nebo zjevných tahanic vysoké politiky to byli ještě zloději, žebráci, hugenoti, pobertové a neřádná čeleď, kteří se svářili kde s kým. Měšťané se zase chápali zbraně proti nim, často taky proti pánům a někdy i proti králi. Proti kardinálovi a proti Španělům však nikdy.

A tak bylo zcela v rámci zvyklostí, že sotva měšťané uslyšeli zmíněného prvního pondělí v měsíci dubnu roku 1625 povyk bez toho, že by zahlédli žlutý neb červený prapor či livreje lidí kardinála Richelieua, seběhli se k řečenému hostinci.

Příčina rámusu byla nabíledni.

Jakýsi mladý muž…

A máme-li před vámi načrtnout jedním tahem jeho obraz, musíte si představit Dona Quijota v osmnácti letech. Dona Quijota vyloupnutého ze svého středověkého krunýře, Dona Quijota věžícího ve vlněné kazajce, jejíž modrá barva se již vylouhovala v nevystižitelnou směs blankytné modři a špinavé vinné sedliny. Obličej podlouhlý, snědý, lícní kosti vysedlé. Nadměrně vyvinuté čelistní svaly, neklamný znak, podle něhož poznáte Gaskoňce, i když nemá gaskoňskou čapku, náš mladík ovšem čapku měl a dokonce ozdobenou jakýmsi perem. Široce rozevřené a chytré oči, nos zahnutý, ale jemně modelovaný – řekli byste, trochu velký na jinocha a trochu malý na dospělého muže. Méně cvičené oko by chlapíka mohlo pokládat za nějakého statkářského synka na cestách, nebýt toho, že měl na koženém opasku dlouhý meč. Tloukl ho do lýtek, když šel pěšky, a seděl-li na koni, bil do rozježeného zvířecího boku.

Ano, náš mladý muž měl koně a ten kůň byl tak pozoruhodný, že si ho každý všiml. Byla to béarnská herka aspoň dvanáct nebo čtrnáct let stará, žluté barvy, s vypelichaným ocasem a boláky na nohou. Ale i když věšela hlavu až mezi kolena, takže nepotřebovala ani náprsní řemen, urazila ještě svých osm mil denně. Naneštěstí však byla tato její přednost pod podivnou srstí a nepravidelnou chůzí do té míry skryta, že v době, kdy se kdekdo vyznal v koních, vyvolal její příchod do Meungu – vešla asi tak před čtvrthodinou Beaugencyskou bránou – velký rozruch.

To bylo pro mladého d'Artagnana (jak se jmenoval Don Quijote této druhé Rosinanty) velmi nepříjemné, ba o to nepříjemnější, že věděl, jaké směšnosti ten kůň dodává i dobrému jezdci, za jakého se považoval. Však také notně vzdychal, už když mu ho pan d'Artagnan otec odevzdával, neboť nebylo pochyb, že zvíře má cenu sotva dvaceti liber. Naštěstí slova, jež dar provázela, měla hodnotu nezměrnou.

„Milý synu," pravil gaskoňský šlechtic oním rázovitým béarnským nářečím, v němž si tolik liboval i král Jindřich IV.

„Milý synu, tento kůň se narodil v domě tvého otce bezmála před třinácti lety a nikdy nepřešel do jiných služeb, což mu dává právo, abys ho měl rád. Nikdy ho neprodej. Nech ho klidně a čestně umřít stářím, a pokud s ním, než se tak stane, půjdeš do boje, šetři ho, jako bys šetřil starého sluhu.

Budeš-li pak mít čest dostat se ke dvoru, k čemuž ti ostatně tvůj starobylý rod dává právo," pokračoval pan d'Artagnan otec, „zachovej důstojnost svého šlechtického jména, jež bez poskvrny nosili tví předkové po více než pět set let, a nezadej cti své ani pověsti svých příbuzných a přátel. Nestrp nic od nikoho než od pana kardinála a od krále. A měj stále na mysli, že drobný šlechtic jako ty neprorazí dnes ničím jiným než svou kuráží. Kdo se třebas jen na vteřinu zachvěje strachem, ztratil možná právě v té vteřině ruku, již mu podávala Štěstěna. Jsi mlád a ze dvou důvodů je tedy na tobě, abys byl statečný. Jednak proto, že jsi Gaskoněc, a zadruhé proto, že jsi můj syn. Neboj se příležitosti a neuhýbej dobrodružstvím. Dal jsem tě vyučit, jak se vládne mečem. Tvé koleno je ze železa a pěst z ocele. Bij se tedy, kde můžeš. Bij se tím více, že souboje jsou zakázány a je k tomu třeba dvojnásobné odvahy.

Já sám ti, milý synu, nemohu dát víc než patnáct tolarů a svého koně. Tvá matka ti k tomu přidá recept na balzám od jedné cikánky. Má tu zázračnou vlastnost, že zhojí každou ránu, která nezasáhne srdce. Využij všeho, jak náleží, a žij šťastně a dlouho. A ještě o jednom bych se chtěl zmínit. Není to příběh z mého vlastního života, neboť já sám jsem nikdy nebyl u dvora a náboženských válek jsem se zúčastnil jen jako dobrovolník, ale příběh pana de Tréville.

Byl kdysi mým sousedem a jako dítě si hrával s naším králem Ludvíkem XIII., jehož Bůh zachovej! Někdy se z jejich her stávaly

bitvy a tu král neměl vždycky vrch. Ale právě rány, jež dostal, v něm vzbuzovaly úctu a přátelství k bojovnému druhovi. Později se pan de Tréville bil ještě s jinými. A to na své první cestě do Paříže hned pětkrát, od smrti nebožtíka krále do zletilosti Ludvíka XIII. sedmkrát, nepočítaje v to války a obléhání, a od zletilosti našeho panovníka až dodneška snad stokrát! Přestože tím porušil všechny zákazy, soudní výnosy a zápovědi, je nyní kapitánem mušketýrů, to znamená hlavou legie samých césarů, na něž král nedá dopustit a jichž se i pan kardinál obává, a ten jak známo má pro strach uděláno. Nadto má pan de Tréville deset tisíc tolarů ročně a je tedy také pořádně bohatým pánem. A přece začal tak jako ty. Tady máš pro něho dopis. Zajdi k němu a řiď se jeho příkladem, abys to jednou dotáhl stejně daleko jako on."

Poté opásal d'Artagnan otec syna vlastním mečem, objal ho, políbil na obě tváře a dal mu své požehnání. Když jinoch opustil otcovu komnatu, vyšla mu v ústrety matka. Čekala v předsíni s oním slavným receptem a rady, které jsme před chvílí slyšeli, mohly zajisté vést k tomu, že bude mladík balzám často potřebovat.

Tady bylo loučení delší a něžnější než s otcem. Ne snad proto, že by pan d'Artagnan nemiloval svého jediného potomka, ale pan d'Artagnan byl muž a jako muž by pokládal za nedůstojné podvolit se svému pohnutí, kdežto paní d'Artagnanová byla žena a k tomu matka.

Plakala chudinka hodně a k chvále mladého pana d'Artagnana budiž řečeno, že jakkoli se snažil, aby zůstal pevný, jak se slušelo na příštího mušketýra, přirozený cit jej přemohl. Z očí mu padaly slzy jako hrachy a stěží polovinu jich dokázal skrýt, ještě když se vydával na cestu vyzbrojen třemi otcovskými dary, to jest, jak jsme už řekli, patnácti tolary, koněm a listem pro pana de Tréville.

S touto výbavou byl d'Artagnan, otcovská naučení dostal, rozumí se, jaksi nádavkem, věru po stránce tělesné i duševní věrnou kopií Cervantesova hrdiny, k němuž jsem ho šťastným

vnuknutím přirovnal, když jsem se jako historik snažil vykreslit jeho portrét.

Don Quijote pokládal větrné mlýny za obry a stáda ovcí za vojska, d'Artagnan měl každý úsměv za urážku a každý pohled za vyzvání. Vyplynulo z toho, že jel s pěstí zaťatou z Tarbes až do Meungu a za tu dobu nejméně desetkrát sevřel jílec svého meče. Nicméně pěst nedopadla na žádnou čelist a meč z pochvy nevyklouzl. Ne snad že by pohled na zbídačelou žlutou herku nebyl s to vyvolat úsměv na tváři mnoha kolemjdoucích. Ale nad herkou pozvonívaly meč úctyhodné délky a nad mečem blýskaly se oči tak divoké, že chodci raději potlačovali svou veselost, a když už to nešlo a veselost nabývala vrchu nad varováním rozumu, šklebili se jen jednou polovinou obličeje jako antické masky.

Přes mladickou nedůtklivost dojel tedy d'Artagnan pokojně až do nešťastného města Meungu, kde vznešeně sestoupil z koně před vraty hostince U Svobodného mlynáře.

Hostinský, sklepník ba ani podomek mu nepřišli podržet třmen, pouze u pootevřeného okna v přízemí spatřil jinoch jakéhosi šlechtice. Byl vznosné postavy, ušlechtilého, byť poněkud podmračeného vzezření a hovořil se dvěma osobami, které mu uctivě naslouchaly.

Podle svého zvyku si d'Artagnan řekl, že předmětem hovoru je on sám, a nastavil uši. Tentokrát však uhodl jen zpola. Nemluvili o něm, ale o jeho koni. Šlechtic vypočítával svým posluchačům všechny jeho vlastnosti, a protože, jak jsem se již zmínil, měli posluchači mluvčího ve velké vážnosti, propukali každým okamžikem v smích.

Jestliže jen pouhé pousmání či jiný drobný nedostatek úcty stačil probudit prchlivost mladého muže, lze si představit, k čemu ho pohánělo toto bujaré veselí.

Nejdříve si však chtěl d'Artagnan opovážlivce, který si z něho tropil smích, prohlédnout. Upřel na cizince zkoumavý pohled

a shledal, že jde o muže mezi čtyřiceti až pětačtyřiceti lety pronikavých černých očí, bledé pleti, se silně výrazným nosem a bezvadně přistřiženým černým knírem. Na sobě měl kabátec bez jakýchkoli ozdob kromě obvyklých otvorů, jimiž prosvítala košile, a fialové kalhoty se šňůrami téže barvy. Kalhoty i kabátec svítily novotou, ale byly pomačkané, jako by dlouho ležely v tlumoku.

To vše zaznamenal d'Artagnan s velkou pečlivostí a bystrostí, jako by mu instinkt našeptával, že tento neznámý bude mít velký vliv na jeho příští život.

A právě v okamžiku, kdy skončil se zevrubnou prohlídkou, utrousil šlechtic ve fialovém kabátci jednu ze svých nejvýstižnějších a nejjadrnějších poznámek na adresu béarnské herky. Posluchači znovu vybuchli v smích, a dokonce i autor poznámky se proti svému zvyku nepatrně usmál. Teď už to bylo jisté. D'Artagnan byl hrubě uražen, což mu dávalo právo, aby si narazil čapku až na oči, nasadil povýšený výraz, jaký vídal u velmožů, kteří projížděli Gaskoňskem, a s jednou rukou na jílci meče, druhou opřenou v bok vykročil kupředu. Naneštěstí čím víc se přibližoval, tím víc ho oslepoval hněv, a tak místo nevzrušených a důstojných slov, jimiž mínil dát průchod svému rozhořčení, mu přišel na jazyk jen drsně podrážděný výpad, doprovázený zuřivým posunkem.

„Hej, pane! Vy, co se schováváte za tou okenici, ano, vy! Řekněte mi, čemu se smějete, ať se můžeme smát spolu!"

Šlechtic pomalu přesunul zrak z koně na jezdce, jako by potřeboval trochu času, aby pochopil, že ta podivná výtka patří skutečně jemu. Když už o tom nemohl mít nejmenší pochybnosti, svraštil lehce obočí a po dosti dlouhé přestávce odpověděl d'Artagnanovi nevýslovně ironickým a urážlivým tónem:

„S vámi nemluvím, pane!"

„Ale já s vámi mluvím!" vykřikl mladý muž rozhořčen tou směsicí nadutosti a pěstěných způsobů, hrané slušnosti a pohrdání.

Neznámý na něho ještě jednou s lehkým úsměškem pohlédl, načež odstoupil od okna a volným krokem vyšel z hostince. Dva metry od d'Artagnana se zastavil a jeho klid a posměvačný výraz, s nímž pozoroval jinochova oře, ještě zdvojnásobily veselost jeho společníků, kteří zůstali v hostinci.

D'Artagnan povytáhl meč z pochvy.

„Tento kůň dojista je nebo spíše ve svém mládí byl pryskyřníkem," utrousil muž, načež se vrátil pohledem ke svým posluchačům v okně, jako by d'Artagnana, který se hrozivě tyčil mezi ním a jimi, vůbec nebral na vědomí.

„Tahle barva je výborně známá v botanice, ale u koní byla dodneška velmi vzácná."

„Koni se směje jen ten, kdo se neodvažuje smát jeho pánu!" vykřikl budoucí žák pana de Tréville, teď už dopálený.

„Já se věru nesměji často, pane," opáčil neznámý, „jak můžete sám vidět na mém obličeji. Ale vyhrazuji si naprosto právo smát se, kdykoli se mi zachce."

„A já zas," vykřikl d'Artagnan, „nestrpím, aby se kdokoli smál, když se to nelíbí mně!"

„Opravdu, pane? To je od vás moc pěkné," poznamenal neznámý s ledovým klidem a otočil se na podpatku, aby opět vešel do hostince, v jehož vratech zahlédl d'Artagnan při svém příjezdu osedlaného koně.

Avšak mladík nebyl z těch, co klidně propustí člověka, který měl tu drzost se mu posmívat. Vytáhl meč nadobro z pochvy a pustil se za ním.

„Hleďte se obrátit, pane posměváčku," křičel, „abych vás nenapadl zezadu."

„Mne napadnout?!" odvětil šlechtic a znovu se zahleděl na jinocha s údivem a pohrdáním. „Ale, ale, chlapečku, vy jste se zbláznil!"

Potom prohodil polohlasně sám k sobě:

„Člověka to až mrzí! Jaký by tohle byl úlovek pro Jeho Veličenstvo, které hledá na všech stranách statečné muže do řad svých mušketýrů!“

Měl však sotva kdy svou úvahu dokončit, neboť d’Artagnan po něm ťal s tak zuřivou silou, že by to pravděpodobně byl mužův poslední žert, kdyby pružně neuskočil vzad.

Nyní už neznámý věděl, že jde do tuhého. Vytasil meč, pozdravil protivníka a soustředěně se postavil do střehu. V témže okamžiku se ale vyřítili na d’Artagnana cizincovi kumpáni a spolu s hostinským ho začali mlátit klacky, lopatami a kleštěmi. Byla to náhlá a tak naprostá změna situace, že se jinoch musel odvrátit, aby dokázal čelit krupobití ran.

Když to d’Artagnanův sok uviděl, s bohorovným klidem zastrčil meč do pochvy a stal se opět nezúčastněným divákem boje, což se plně srovnávalo s jeho obvyklou lhostejností. A přece se neudržel, aby nezabručel:

„K čertu s těmi Gaskoňci! Hoďte ho zas na tu jeho žlutou herku a ať si táhne po svých!“

„Neodjedu, dokud tě nezabiju, ty zbabělče!“ křičel d’Artagnan a stále se bránil, jak nejlépe mohl, ranám tří nepřátel.

„Gaskoňský výtaha,“ sykl šlechtic. „Namouduši, tihle Gaskoňci jsou skutečně nenapravitelní! Tak jen si ho podejte, když to mermomocí chce. Až toho bude mít dost, však si sám řekne.“

Neznámý zřejmě ještě stále nevěděl, s jakým tvrdohlavcem se to pustil do křížku. Že by d’Artagnan zanic neprosil o milost! Souboj trval ještě několik vteřin, než vyčerpán upustil konečně jinoch svůj meč, však jen proto, že mu jej rána holí přerazila vejpůl. Jiná rána současně zasáhla mladíkovo čelo a způsobila, že se celý zkrvavený a takřka bez ducha skácel k zemi.

V tom okamžiku sbíhali se již k místu šarvátky lidé ze všech stran a hostinský, obávaje se skandálu, odnesl s pomocí svých

podomků raněného do kuchyně, aby ho tam trochu ošetřili. Šlechtic se znovu vrátil na své místo u okna a s jistou netrpělivostí hleděl na zástup, který nejenže se neměl k odchodu, ale dokonce vzrůstal.

„Tak copak dělá ten zuřivec," pravil, když se ve vrzajících dveřích pokoje objevil krčmář, jenž se přišel poptat, jak se váženému hostu daří.

„Cožpak ten! Hlavně jestli Vaše Excelence vyvázla bez pohromy?!"

„Jak vidíte, milý pane hostinský, naprosto. Ale jakpak je s naším mladíkem?"

„Už je mu líp," odvětil hospodský, „poněvadž neví o světě."

„Opravdu?" řekl šlechtic.

„Ale ještě než omdlel, sebral všechnu svou sílu, aby vás přivolal a vyzval vás znova na souboj."

„Ten chlapík je vtělený ďábel!" neudržel se neznámý.

„Kdepak ďábel, Vaše Excelence," opáčil krčmář s úsměškem. „Když na něj přišly ty mdloby, prohledali jsme mu kapsy. V tlumoku má jen jednu košili a v kapse kabátu jedenáct tolarů. To mu ovšem nebránilo, aby až do svého bezvědomí nevyhrožoval, že kdyby se podobná věc stala v Paříži, odpykal byste si to hned. Takhle prý budete litovat až později."

„Nakonec to bude nějaký přestrojený princ," podotkl suše neznámý.

„Říkám vám to proto, velmožný pane," odvětil hospodský, „abyste se měl před ním na pozoru."

„A nejmenoval nikoho v té zlosti?"

„Ale ano. Tloukl si na kapsu a říkal:

‚No uvidíme, co urážce svého chráněnce řekne pan de Tréville!'"

„Pan de Tréville?" opakoval neznámý a zbystřil pozornost. „Že si poklepával na kapsu a jmenoval přitom pana de Tréville?

Poslyšte, přítelíčku, vzal bych na to jed, že když ten mladík omdlel, obrátil jste mu naruby i druhou kapsu. Copak v ní bylo?“

„Dopis adresovaný panu de Tréville, kapitánovi mušketýrů.“

„Opravdu?“

„Jak říkám, Excelence.“

Hostinský, který nebyl nadán zvlášť velkým důvtipem, si ani nevšiml, jakým dojmem jeho slova na cizince zapůsobila. S podmračeným čelem odstoupil od okna, o něž se do této chvíle opíral loktem, a zaskřípal zuby:

„U všech všudy, že by mi Tréville poslal na krk tohohle Gaskoňce? Vždyť je to úplné dítě. Ale pravda, rána mečem je rána mečem, na věku toho, kdo ji dá, málo záleží a od chlapce se jí člověk naděje méně než od kohokoli jiného. Často stačí malá překážka, aby zkřížila velký záměr.“

Neznámý se na několik minut zamyslil a pak pravil ledovým hlasem:

„Poslyšte, krčmáři, cožpak mne nezbavíte toho šílence? Upřímně řečeno, já ho zabít nemohu. Ale překáží mi silně. Ostatně kdepak je teď?“

„V prvním patře, v pokoji mé ženy. Obvazují ho tam.“

„A svých pět švestek má u sebe? To jste mu ani nesvlékli kabát?“

„Ale to se rozumí. Všechno má dole v kuchyni. A jestli vám ten zelenáč opravdu překáží…“

„O tom nepochybujte. Způsobil ve vašem podniku skandál, jemuž se počestní lidé nemohou vystavovat. Jděte nahoru a pak mi napište účet. A upozorněte mého sluhu.“

„Jakže? Pán nás už opouští?“

„Však to dobře víte. Nařídil jsem vám osedlat koně. Neuposlechl jste snad?“

„Jakpak bych si dovolil, Vaše Excelence může vidět, že kůň stojí připraven ve vratech.“

„Dobrá, tak udělejte, co jsem řekl.“

„Ajajaj," chystalo se uklouznout hostinskému, „že by se pán toho chlapečka bál?" Velitelský pohled neznámého mu však zatrhl típek, a tak se jen uctivě odpoklonkoval. „Mylady nesmí toho ťulpase spatřit," pokračoval cizinec v úvahách, ledva hospodský zmizel. „A dorazí jistě co nevidět, vlastně tu už měla být. Učiním nejlíp, skočím-li na koně a vyjedu jí naproti… Ale co může vězet v tom listě pro pana de Tréville!"

A neznámý, aniž si přestal bručet pod vousy, zamířil ke kuchyni.

Krčmář zatím vystoupil o patro výš a vešel do pokoje své ženy, kde nalezl d'Artagnana už při smyslech. A jelikož byl přesvědčen, že ho mladíkova výbojnost připravila o bohatého zákazníka, nelenil mu dát na srozuměnou, že si dovolil příliš, když se pustil do šarvátky s velkým pánem, nejméně nějakým velmožem. Taková věc může mít za následek oplétačky s policií a kdoví co ještě, a jemu, hostinskému, proto nezbývá než mladého hosta požádat, aby vstal a přes svoji slabost pokračoval v cestě.

D'Artagnan, stále ještě napůl omámený, uposlechl. Bez kabátce a s hlavou v obvazech nechal se krčmářem sestrkat ze schodů a vkročil do kuchyně. První, co oknem zahlédl, byl jeho sok. Vážně hovořil, nohu na stupátku těžkého kočáru, do něhož byli zapřažení dva silní normandští koně, a ten, s kým hovořil, byla žena asi dvacetiletá, nanejvýš o dva roky starší.

Zmínili jsme se už o tom, jak bystře dovedl d'Artagnan postihnout rysy i charakter tváře. Stačil mu tedy jediný pohled, aby viděl, že dáma v kočáře je nejen mladá, ale i krásná. A její půvab mu padl do oka tím spíš, že v jižních krajích Francie, kde doposud žil, nikdy takový druh ženy nespatřil. Cizinka byla bledolící světlovláska s modrýma unylýma očima. Měla dlouhé vlasy, které jí spadaly v hustých kadeřích až na ramena, růžové rty, alabastrově bílé ruce a rozprávěla s neznámým mužem velmi živě.

„Jeho Eminence mi tedy poroučí…," říkala právě.

„Abyste se ihned vrátila do Anglie a neprodleně dala vědět, kdyby vévoda opustil Londýn."

„A co se týče ostatních instrukcí?" otázala se.

„Ty jsou v této zamčené skříňce. Otevřete ji ale prosím až na druhé straně kanálu La Manche."

„Dobře. A co teď budete dělat vy?"

„Já se vrátím do Paříže."

„Toho mladého drzouna nepotrestáte?" ptala se dáma.

Cizinec jí chtěl odpovědět, ale v okamžiku, kdy otvíral ústa, překročil d'Artagnan, který všecko slyšel, práh hospody.

„Ten drzoun potrestá vás," volal, „a doufá, že tentokrát neuniknete zasloužené odplatě, pane!"

„Já že neuniknu?" zachmuřil neznámý čelo.

„Domnívám se aspoň, že před ženou se neodvážíte utéci."

„Probůh," vykřikla mylady, když spatřila, že šlechtic sahá po meči, „mějte na paměti, že nejmenší zdržení může všechno zmařit!"

„Máte pravdu," odtušil šlechtic, „vydejme se raději na cestu."

Pozdravil dámu úklonem hlavy, vyšvihl se na koně a kočí pobídl spřežení prásknutím biče. Kočár i jezdec se rozjeli současně, jen každý jiným směrem.

„Hej, a co platit!" vyhrkl hostinský, když viděl, že muž odjíždí, a ponížená úcta k hostu se mžikem změnila v hluboké pohrdání.

„Zaplať, trulante," pobídl neznámý svého sluhu bez toho, že by ustal v cvalu. Lokaj hodil krčmáři k nohám dvě tři stříbrné mince a spěchal za pánem.

„Ty zbabělče! Bídáku! Falešný šlechtici!" křičel d'Artagnan a rozběhl se za sluhou.

Byl však raněn a tedy příliš sláb na to, aby snesl další vzrušení. Sotva učinil deset kroků, zatočila se mu hlava a udělalo se mu takové mdlo, že padl jak široký tak dlouhý doprostřed silnice.

„Zbabělče! Zbabělče! Zbabělče!" volal ještě za cizincem.

„Opravdu je to zbabělec," utrousil hostinský, jenž se nyní lichocením snažil ubohému mladíkovi přiblížit, jako se v bajce snaží přiblížit volavka hlemýždi.

„Ano, zpropadený zbabělec," zasténal jinoch. „Ale ona je krásná!"

„Kdo ona?" ptal se krčmář.

„Mylady," stačil ještě hlesnout d'Artagnan a omdlel podruhé.

„Co se dá dělat," hučel si pro sebe hospodský, „dva hosty ztrácím, ale tohohle mám na pěkných pár dní jistého a to by mohlo vynést dobrých jedenáct tolarů."

Jak již čtenář ví, právě tolik činila suma, která zbývala d'Artagnanovi v kapse.

Hostinský tedy počítal s jedenácti dny nemoci po tolaru denně, avšak nepočítal s tím, co udělá jeho pocestný.

Nazítří v pět hodin ráno d'Artagnan vstal, sestoupil do kuchyně a požádal (kromě několika jiných přísad, jejichž seznam se nám nedochoval) o víno, olej a rozmarýn. S matčiným receptem před sebou umíchal pak z přinesených věcí balzám, potřel jím své četné rány a bez pomoci ranhojiče přiložil nové obvazy.

Díky účinnosti tohoto cikánského balzámu a nejspíš i proto, že se do toho nepletl žádný lékař, postavil se ještě ten večer na nohy.

Druhý den byl už skoro zdráv, ale když se chystal zaplatit rozmarýnu, olej a víno – jedinou svou útratu, neboť celý ten čas nic nejedl, zatímco jeho kůň toho podle tvrzení hospodského sežral třikrát tolik, než by člověk soudil podle jeho vzhledu – našel v kapse jen odřený sametový váček s jedenácti tolary. List adresovaný panu de Tréville zmizel.

Zpočátku mladý muž dopis velice trpělivě hledal. Nejmíň dvacetkrát pozobracel všechny kapsy a kapsičky, přehrabal celý tlumok a několikrát otevřel a znovu zavřel svůj váček, než pochopil, že list nenajde. Toto zjištění v něm vyvolalo třetí záchvat

zuřivosti, k jehož utišení by bylo zapotřebí nové dávky vína a vonného oleje.

Krčmář zaslechl, proč se zase dostává do varu, a protože se bál, že je schopen rozmlátit hospodu, nenajde-li, co hledá, rychle se chopil rožně, jeho žena se ozbrojila koštětem a podomci týmiž klacky, které posloužily už den předtím.

„Můj doporučující list," rozlíceně křičel d'Artagnan, „můj doporučující list, hromy a blesky! Nebo vás všechny nabodám jako strnady."

Nemohl však splnit svou hrozbu, neboť jak jsem se již zmínil, jeho meč byl v první půtce zlomen na dva kusy. Na to d'Artagnan zcela zapomněl, a teprve když chtěl tasit, shledal, že má v ruce jen pahýl asi osm či deset palců dlouhý. Zbytek čepele krčmář uzmul a udělal si z něj špikovačku.

Ani toto zklamání by ale našeho prchlivého jinocha pravděpodobně nezadrželo, kdyby hostinský nenahlédl, že žádost mladého hosta je vlastně naprosto oprávněná.

Sklonil rožeň a pravil:

„Vskutku, kde jenom je ten dopis?"

„Ano, kde je?" křičel d'Artagnan. „Pravím vám, že je to dopis pro pana de Tréville a že se musí najít. A jestli se nenajde, vloží se do toho sám pan de Tréville a ten ho najde."

Tato vyhrůžka hostinského vyděsila. Po králi a panu kardinálovi vzbuzovalo jméno pana de Tréville největší vážnost mezi lidmi od vojska i mezi měšťany. Byl tu, pravda, ještě páter Josef, ale jméno tohoto muže bylo pronášeno pouze v ústraní a šeptem. Tak nevýslovnou hrůzu vzbuzovala v lidech „Šedá Eminence", jak se říkalo kardinálovu důvěrníkovi.

Milý hospodský tedy odhodil rožeň, nakázal ženě, aby učinila totéž s koštětem, a pacholkům poručil, aby se klidili se svými klacky. Nato šel příkladem napřed a jal se první hledat ztracený dopis.

„Bylo v tom listě něco důležitého?“ zeptal se po chvíli, aniž by ustal v marném pátrání. „A jak, pane!“ vykřikl Gaskoněc, který spoléhal, že mu tento list otevře cestu ke dvoru. „Celé mé bohatství v něm bylo.“

„Nějaké cenné poukázky?“ ptal se starostlivě krčmář.

„Poukázky na soukromý poklad Jeho Veličenstva,“ odvětil d’Artagnan. Byl přesvědčen, že díky svému doporučení pronikne do královských služeb, a tak se domníval, že touto trochu smělou odpovědí ani příliš nelže.

„Ouvej, taková šlamastika,“ zvolal hostinský celý zoufalý.

„Ale to vzal ďas,“ pokračoval d’Artagnan s pravou gaskoňskou chvástavostí, „na penězích nezáleží, peníze pro mne nejsou nic. Slova v tom dopise znamenala mnohem víc! Radši bych ztratil tisíc pistolí než je.“

Stejně dobře mohl říci dvacet tisíc, ale jakýsi mladický ostych mu přece jen zavřel ústa a v hospodském byla stále menší dušička, neboť pořád nic nenalézal. Vtom mu svitlo v hlavě.

„Už to mám! Ten dopis se vůbec neztratil,“ vykřikl.

„Ach,“ vydechl si úlevou d’Artagnan.

„Ne, neztratil se. Byl vám uloupen.“

„Uloupen? A kým?“

„Tím šlechticem ze včerejška. Viděl jsem ho, jak schází do kuchyně, kde byl váš kabátec, a byl tam chvíli sám. Vsadil bych se, že jej ukradl on.“

„Myslíte?“ pravil d’Artagnan, poněkud pochybující o správnosti této domněnky. Věděl nejlíp, že ten dopis nemá cenu pro nikoho jiného než pro něj, a nedovedl si představit, proč by kdo toužil se ho zmocnit. Žádný podomek nebo cestující by jím nic nezískal.

„Tak vy říkáte,“ dodal nicméně po tomto zvažování, „že máte podezření na toho drzého šlechtice?“

„Já vám říkám, jsem si tím jist,“ prohlásil krčmář. „Jakmile jsem dal najevo, že ráčíte být chráněncem pana de Tréville a že tomuto

slovutnému šlechtici nesete dokonce dopis, celý zneklidněl, ptal se mne, kde ten dopis je, a hned nato vešel do kuchyně, kde jste měl, jak víte, kabát."

„Hleďme, je to tedy zloděj. Dobrá. Oznámím to panu de Tréville a ten povede stížnost u dvora."

D'Artagnan sáhl do kapsy, vznešeně podal hostinskému dva tolary a byl za to s kloboukem v ruce vyprovozen k vratům, kde se vyšvihl na svého žlutého oře.

Bez dalších nehod dostal se až bráně Saint-Antoine v Paříži. Tam koně prodal za tři tolary. Byla to slušná suma, uvážíme-li, že ho v posledním úseku cesty notně uhnal, což koňařovi neuniklo, neboť ubezpečil mladíka, že tak velký obnos dává jen a jen pro zvláštní barvu zvířete.

Do Paříže tedy vkročil d'Artagnan pěšky. S malým vakem pod paží hledal tak dlouho, dokud neobjevil přístřeší přiměřené své kapse. Byla to jakási podkrovní světnička v ulici des Fossoyeurs nedaleko Lucemburského paláce.

Zaplatil zálohu a rovnou se nastěhoval. Zbytek odpoledne strávil tím, že si našíval na kabát a kalhoty prýmky, jež paní d'Artagnanová potají odpárala z téměř nového kabátce pana d'Artagnana. K večeru se odebral na nábřeží de la Ferraille a nechal si přidělat k meči novou čepel. Nato se vrátil do středu města a prvního mušketýra, kterého potkal, se vyptal, kde je palác pana de Tréville. Vyšlo najevo, že je to v ulici du Vieux-Colombier, jež se nacházela blízko jeho nového bydliště. Tato náhoda ho potěšila, neboť se mu zdála být dobrým znamením.

Vrátil se do svého pokojíku a spokojen s tím, jak se zachoval v Meungu, a také plný důvěry v přítomnost i budoucnost, usnul zdravým spánkem venkovana.

V devět hodin ráno vstal a vydal se navštívit pana de Tréville, podle otcova ocenění třetí největší osobnost v království.

II

V předsíni pana de Tréville

Pan de Troisville, jak se nazýval podle své rodiny v Gaskoňsku, či pan de Tréville, jak se v Paříži pojmenoval sám, začínal stejně jako d'Artagnan. Bez haléře, ale s vrozenou odvahou, bystrostí a ctižádostí, která způsobuje, že i synek toho nejchudšího gaskoňského šlechtice získá víc, než nejbohatší šlechtic v Périgordu a Berry zdědí v penězích. Jeho nestydatá odvaha a ještě nestydatější štěstí v dobách, kdy rány kolem lidí jen pršely, umožnily mu brát po čtyřech příčky krkolomného žebříčku, jemuž se říká dvorská přízeň, a nakonec ho dostaly na samý vrchol.

Byl přítelem královým, neboť jak každý ví, král si velmi vážil památky svého otce Jindřicha IV. a tomu otec pana de Tréville kdysi oddaně sloužil proti Lize. Z nedostatku hotových peněz, jež velkému Béarňanovi téměř vždy scházely (platíval své dluhy vesměs jedinou věcí, kterou si nepotřeboval nikdy vypůjčovat, to jest vtipem), udělil Jindřich IV. panu de Tréville po dobytí Paříže právo, aby si vzal do znaku zlatého lva v rudém poli s heslem *Fidelis et fortis* (Věrný a statečný). Na cti to přidalo mnoho, ale pro blahobyt to bylo tolik jako nic.

A tak když znamenitý společník velkého Jindřicha zemřel, nezůstalo po něm synovi víc než jeho meč a řečené heslo. Dík tomuto dědictví a jménu bez poskvrny byl však mladý pan de Tréville přijat do domu korunního prince a tam užíval své zbraně

tak dobře a byl tak věren otcovu heslu, že Ludvík XIII., sám jeden z nejstatečnějších lidí v království, s oblibou říkával:

„Kdybych měl přítele, který by se chtěl bít, poradil bych mu, aby si vzal za svědka nejprve mne a pak Trévilla. A možná že dokonce Trévilla přede mnou."

Z těchto důvodů měl tedy Ludvík XIII. pana de Tréville skutečně ve velké oblibě, ba byl mu nakloněn přímo královsky. A ač šlo možná o přízeň sobeckou, byla to přece jen přízeň. V těch nešťastných dobách se totiž každý hleděl obklopovat muži rázu Trévillova. Takových, kteří měli ve štítu přívlastek statečný, jak stálo v druhé části Trévillova hesla, bylo dost, ale málokterý šlechtic si zasloužil onoho přívlastku věrný, které se četlo na začátku.

Tréville patřil k té hrstce. Byl to člověk vzácného charakteru, bdělý a poslušný jako pes, slepé odvahy, bystrého zraku a pohotových paží. Měl oči jen pro to, aby si všímal, s čím je král nespokojen, a jeho ruka se dychtila vypořádat s každým, kdo upadl v nemilost. Ať to byl Besme, Maurevers, Poltrot de Méré či Vitry – Trévillovi doposud chyběla jen příležitost. Ale číhal na ni a svatosvatě si slíbil, že ji chytne za pačesy, jakmile se mu přiblíží na dosah. Ne bez rozmyslu tudíž Ludvík XIII. učinil pana de Tréville kapitánem svých mušketýrů, kteří svou oddaností či spíše svým fanatismem byli pro něho tím, čím byla tělesná stráž Jindřichovi III. a skotská garda Ludvíkovi XI.

Kardinál ovšem nezůstával pozadu za králem. Sotva zjistil, jakým obávaným a vybraným sborem se obklopil Ludvík XIII., zachtělo se i tomuto druhému, či spíše prvnímu muži ve státě mít svou gardu a opatřil si své mušketýry. Bylo známo, že si oba mocní soupeři vybírají pro svou službu nejproslulejší bitce ze všech krajů Francie, ba dokonce z ciziny. A proslýchalo se také, že se často večer nad šachovnicí hádávají, čí vojáci jsou lepší. Každý vynášel chování a odvahu těch svých, a ačkoli se veřejně vyslovovali proti soubojům a rvačkám, mezi čtyřma očima své lidi

podněcovali proti sobě a projevovali opravdový zármutek nebo nelíčenou radost nad porážkou či vítězstvím nositelů svých barev.

Tak o tom aspoň vypravují *Paměti jednoho muže*, který sám prožil několik takových porážek a mnoho takových vítězství.

Tréville vystihl tuto slabou stránku svého pána a dovedl jí vyjít vstříc. Tomu děkoval za dlouhou a trvalou přízeň krále, který neslynul přílišnou věrností ke svým přátelům, zato rád předváděl kardinálovi Armandu Duplessisovi své mušketýry v plné parádě a s tak potměšilým úsměškem, že se šedý vous Jeho Eminence ježíval hněvem. Tréville dobře rozuměl tomuto válčení i ostatnímu válčení těch časů, kdy vojska buď žila na útraty svých krajanů, nebo je vydržoval nepřítel. Jeho vojáci tvořili legii vtělených ďáblů, kterým nedovedl vnuknout kázeň nikdo kromě něho.

Neupravení, zpití vínem a odření roztahovali se královští mušketýři, či vlastně spíš mušketýři pana de Tréville, po krčmách, promenádách a při veřejných hrách pokřikovali a kroutili si kníry, řinčeli meči a s rozkoší uráželi gardisty pana kardinála. S žerty na rtech tasívali pro nic za nic třebas na veřejné ulici. Někdy byl některý zabit, ale všichni si byli jisti, že budou oplakáváni a pomstěni. Často zabili sami, a tu si byli neméně jisti, že neshnijí ve vězení, neboť pan de Tréville je vždycky nějak dostal ven. Však si také mušketýři nemohli pana de Tréville vynachválit, ba zbožňovali ho přímo, a třebaže to byli sami šibeničníci, třásli se před ním jako školáci před učitelem, poslouchali na mrknutí oka a byli hotovi jít i na smrt, aby si u něho spravili reputaci.

Pan de Tréville užíval této mocné páky v prvé řadě pro krále a královy přátele a potom ve prospěch svůj a svých přátel. Ostatně v žádných pamětech té doby (a zachovalo se jich hodně) není tento důstojný šlechtic nikde obviněn z něčeho nečestného ani svými nepřáteli, ačkoli jich měl dost jak mezi spisovateli, tak mezi šlechtici. Nikde se nenajde zmínka, opakujeme, která by nařkla toho ctného šlechtice, že si za pomoc svých věrných

nechal platit. Ačkoli měl vzácné nadání pro to kout pikle a intriky a největší pletichář k němu mohli chodit do školy, zůstal čestným mužem. A ještě něco nadto – přes všechny ochromující rány, které kdy utržil, a těžká, únavná vojenská cvičení zůstal jedním z nejelegantnějších šviháků, dovedl se vybraně dvořit elegantním ženám a oslňovat je květnatými řečmi. Trévillovo štěstí u dam bylo tak příslovečné jako před dvaceti lety milostné úspěchy Bassompierrovy, a to nebylo málo. Kapitán mušketýrů byl tedy obdivován, obáván i milován, což je nejvyšším stupněm lidského blaha.

A protože na rozdíl od Ludvíka XIV., jenž zastínil svou širokou září všechny menší hvězdy svého dvora, jeho otec, sám slunce nerovně velké mezi mnohými, nechával každému svému oblíbenci jeho osobní lesk, každému dvořanu jeho osobitou cenu – odehrávalo se v Paříži té doby vedle ranní audience královy a kardinálovy více než dvě stě dalších ranních dostaveníček a z nich patřilo k nejvyhledávanějším pobesedování u pana de Tréville.

Dvůr jeho paláce v ulici Vieux-Colombier se podobal táboru, a to v létě už od šesti hodin ráno, v zimě tak od osmi. Věčně se tam procházelo padesát až šedesát ke všemu pohotových mušketýrů v plné válečné zbroji a vše nasvědčovalo tomu, že se střídají ve stráži, jen aby stavěli na odiv svůj úctyhodný počet. Po mohutném schodišti, na jehož místě by se dnes vystavěl celý dům, přecházeli nahoru a dolů prosebníci z celé Paříže, přespolní šlechtici, dychtiví, aby byli přijati do řad mušketýrů, i vyšňoření sloužící, kteří přinášeli panu de Tréville poselství od svých pánů. Na polokruhových lavicích v předsíni vysedávali vyvolení, to jest ti, kteří sem byli povoláni. I zde bylo od rána do večera jako v úle, zatímco pan de Tréville v přilehlém kabinetě přijímal návštěvy, vyslýchal stížnosti či uděloval rozkazy. A jako se král ubíral na balkon v Louvru, chtěl-li vykonat přehlídku svých mužů a zbraní, stačilo panu de Tréville k témuž účelu vyklonit se z okna.

Toho dne, kdy sem dorazil d'Artagnan, byla sešlost zvlášť četná, zejména pro člověka přicházejícího z venkova. Je ovšem pravda, že tenhle venkovan byl Gaskoněc, a o těch se v těchto časech říkalo, že se nedají hned tak zastrašit. Ani s touto pověstí to však nebylo lehké. Když prošel těžkými vraty, pobitými velkými čtyřhrannými hřeby, padl rovnou do středu halasného zástupu vojáků, kteří přecházeli sem a tam, vtipkovali, hádali se nebo byli zabráni do her. Prorazit si cestu tímto lidským hemžením, k tomu bylo třeba být důstojníkem, velmožem či alespoň hezkou ženou.

Náš mladý muž se o to nicméně pokusil. S bušícím srdcem vrhl se do té vřavy a nepořádku, dlouhý rapír přitisknutý k hubeným nohám, ruku na okraji svého širáku a s rozpačitým poloúsměvem odvážlivce, který se snaží nepozbýt mysli. Kdykoli přešel nějakou skupinu, vydechl si volněji, přestože věděl, že se za ním ohlížejí, a poprvé ve svém životě si připadal směšný, on, který měl až dosud značné sebevědomí.

Když si proklestil cestu ke schodišti, bylo to ještě horší. Na prvních stupních stáli čtyři mušketýři a bavili se zvláštním způsobem, jehož se zjevně chtělo zúčastnit ještě asi deset nebo dvanáct jejich druhů postávajících pod schodištěm.

Jeden z těch čtyř stál nejvýš s taseným mečem v ruce a bránil či aspoň se snažil bránit třem ostatním ve výstupu.

A ti tři s ním tedy šermovali, jen se jim kordy míhaly. D'Artagnan zpočátku myslil, že mají šermířské rapíry na špicích chráněné, ale podle notných šrámů poznal brzy, že každá zbraň je ostře nabroušená. Při každém škrábnutí se nejen diváci, ale i přímí účastníci řehtali jako blázni.

Chlapík, který stál nahoře, držel své protivníky znamenitě v šachu a kolem už se kupilo plno diváků. Podmínkou hry totiž bylo, že ten, kdo bude zasažen, postoupí vítězi své pořadí při slyšení. V pěti minutách měli tři nejdůraznější žadatelé po škrábu – jeden v zápěstí, druhý na bradě, třetí na uchu – a obhájce

schodiště se kord ještě ani netkl. Tato obratnost mu vynesla zmíněnou výhodu v pomyslném audienčním pořadníku a d'Artagnana tenhle způsob vyražení překvapil, ačkoli se jinak divil jen nerad a zřídka. V rodném kraji, kde jsou rozpálené hlavy na denním pořádku, viděl nejednou víc než pouhé náběhy k souboji, ale šermířský kousek těchto čtyř hráčů se mu zdál nejsilnější ze všech bravur, o nichž kdy slyšel, a to i v Gaskoňsku. Připadalo mu, že se dostal do oné slavné říše obrů, kam se kdysi vydal a kde zažil tolik strachu Gulliver, a to ještě dávno nebylo všemu konec. Zbývala chodba a předpokoj.

Na chodbě se už nebojovalo, tam se vykládaly historky o ženách a v předpokoji zase historky ze dvora. Na chodbě se d'Artagnan červenal, v předpokoji se třásl. A byla-li na chodbě dotčena jeho láska k dobrým mravům, v předpokoji byla zase nanejvýš uražena jeho úcta ke kardinálovi. Tady slyšel d'Artagnan k svému velikému úžasu docela veřejně hanět politiku, před níž se třásla celá Evropa, a stejně i soukromý život kardinálův, ačkoliv tyhle kritiky už těžce zaplatilo tolik mocných a vznešených pánů. Ten veliký muž, hluboce uctívaný panem d'Artagnanem otcem, byl mušketýrům pana de Tréville obyčejným terčem posměchu. Smáli se jakoby nic jeho křivým nohám a ohnutým zádům. Jiní zase zpívali satirické písně o jeho milence paní d'Aiguillon, zatímco opět jiní kuli pikle a smlouvali se proti jeho pážatům a gardistům. To všechno byly věci, jež se do té doby d'Artagnanovi zdály obludnou nemožností.

Padlo-li nicméně uprostřed těch pustých šprýmů o kardinálovi namátkou i jméno královo, bylo to, jako by nějaký neviditelný roubík ucpal posměvačná ústa. Ohlíželi se nejistě kolem sebe, jako by nedůvěřovali ani uzavřeným dveřím kabinetu pana de Tréville, ale brzy přesunula opět nějaká narážka řeč na Jeho Eminenci a zase vířily výbuchy smíchu a vesele se pralo jeho špinavé prádlo.

D'Artagnana přepadla hrůza.

Tihle lidé jistě půjdou do Bastily nebo neujdou šibenici, pomyslil si, a já se beze vší pochyby svezu s nimi, neboť od okamžiku, kdy jsem jim naslouchal, budu považován za jejich spoluviníka. Co by asi řekl můj otec, který se mi tolik nakázal o úctě ke kardinálovi, kdyby věděl, mezi jakými pohany jsem se octl!

Čtenář jistě tuší, a tak ani nemusíme říkat, že si d'Artagnan slůvkem nedovolil vmísit se do hovoru. Oči mu jezdily sem tam, natahoval uši, napínal všech pět smyslů, aby mu nic neušlo, a přes svou důvěru v otcovské rady cítil, jak je svým vlastním vkusem a osobními sklony strhován a lákán k tomu, aby chválil, spíše než zamítal neslýchanosti, jichž byl účasten.

Ježto však byl úplným cizincem v družině pana de Tréville a bylo to poprvé, co ho tu spatřili, začali se brzy zajímat, co si přeje. Na tu otázku vyslovil d'Artagnan ostýchavě své jméno, zdůraznil nesměle, že je Trévillův krajan, a poprosil komorníka, aby mu pro něho vyžádal u pana de Tréville krátké slyšení. Komorník protektorským tónem přislíbil, že žádost na příslušném místě přednese. Zatím se d'Artagnan trochu vzpamatoval ze svého počátečního překvapení a měl chvíli čas studovat lidi a kroje kolem sebe.

Středem nejživějšího houfu byl mušketýr mohutné postavy a pyšné tváře, oblečený tak výstředně, že k sobě poutal všeobecnou pozornost. Neměl na sobě kabátec stejnokroje, který ostatně v této době menší svobody, ale větší nezávislosti nebyl nikterak přísně závazný, nýbrž byl oblečen v dlouhý přiléhavý kabát blankytně modré barvy, trochu již ošumělý a odřený, a přes něj měl skvostný, zlatem vyšívaný pás, který připomínal šupiny, jimiž se třpytí voda v plném slunci. Ramena kryl elegantně přehozený plášť z tmavě červeného sametu, takže onen skvělý pás, na němž se ještě houpal dlouhý tenký rapír, bylo vidět jen zepředu.

Tento mušketýr se údajně právě vrátil ze stráže. Stěžoval si, že je nachlazen, a čas od času afektovaně pokašlával. Proto prý se také tepleji oblékl, sděloval nejbližšímu kroužku. Mluvil zvysoka a ješitně si kroutil kníry, zatímco všichni kolem nadšeně obdivovali jeho pás a d'Artagnan víc než kdo jiný!

„Co se dá dělat, teď je to v módě," říkal mušketýr, „je to bláznovství, vím, ale móda je móda. Ostatně člověk musí nějak užít peníze ze svého zákonného podílu."

„I jdi, Porthosi," zvolal jeden z přítomných, „jen se nám nepokoušej namluvit, že ti ten pás vynesla otcovská laskavost. Vzal bych na to jed, že ti jej dala ta dáma v závoji, co jsem tě s ní potkal minulou neděli u brány Saint-Honoré."

„Ne, na mou čest a šlechtické slovo, koupil jsem si ho sám a za vlastní peníze," odpovídal ten, kterého právě pojmenovali Porthosem.

„Ano, asi tak jako já jsem si koupil tenhle nový váček na peníze, které mi má milenka dala do starého," řekl jiný mušketýr.

„Koupil jsem ten pás," pravil Porthos, „důkazem je, že jsem za něj dal dvanáct pistolí."

Obdiv se zdvojnásobil, ačkoli pochybnosti neutuchly.

„No nemluvím pravdu, Aramisi?" obrátil se Porthos na jiného mušketýra.

Oslovený byl pravým opakem muže, který jej právě pojmenoval Aramisem. Byl to jinoch asi mezi dvaadvaceti a třiadvaceti lety, čisté a půvabné tváře, s černýma sladkýma očima a s tvářemi růžovými a hladkými jako ojíněná broskev. Na jeho hořením rtu se rýsoval pravidelnou čárou jemný knír, jeho ruce jako by se bály viset dolů, aby mu v nich nenaběhly žíly, a občas se štípal do ucha, aby zůstalo narůžovělé a průsvitné. Mluvil málo a pomalu, ale o to častěji se ukláněl. Sotva slyšitelně se smál a ukazoval přitom krásné zuby, o něž, zdálo se, pečoval stejně úzkostlivě

jako o celou svou osobu. Na výzvu svého přítele odpověděl souhlasným úklonem hlavy.

To přikývnutí zřejmě stačilo, aby zahnalo všechny pochybnosti o pásu. Kdekdo se mu dále podivoval, ale už se o něm nemluvilo. Hovor přešel na jiný předmět.

„Co soudíte o tom, co vypravuje Chalaisův podkoní?" řekl tázavě jiný mušketýr, aniž koho přímo oslovil. Nadhodil tu otázku zřejmě pro všechny.

„A copak vypravuje?" otázal se Porthos svým obvyklým tónem.

„Vypravuje, že se v Bruselu setkal s Rochefortem, kardinálovým náhončím, přestrojeným za kapucína. Dík tomu přestrojení se tam ten proklatec vydával za pana de Laigues. Je to ale hlupák."

„Ba, je to hňup," pravil Porthos. „A je ta věc jistá?"

„Mám to od Aramise," opáčil mušketýr.

„Opravdu?"

„I však to víte sám, Porthosi," pravil Aramis, „vždyť jsem vám to včera vyprávěl. Už o tom nemluvme."

„Už o tom nemluvme, to se vám řekne," odpověděl mu Porthos. „Nemluvit už o tom, hrome, vy jste brzo hotov. Kardinál dá špehovat šlechtice, dá ukrást nějakým zrádcem a šibeničníkem jeho dopisy, a na základě takových proradností dá stít Chalaise pod hloupou záminkou, že chtěl zabít krále a královnu provdat za mladšího králova bratra! Nikdo o té špinavé historii slovo nevěděl, vy nám to včera k všeobecnému zadostiučinění řeknete, a když jsme z té novinky ještě celí zkoprnělí, tak hned zas už o tom nemáme mluvit!"

„Nu, tak o tom mluvme, prosím, když si přejete!" odvětil Aramis trpělivě.

„Kdybych já byl tím Chalaisovým podkoním," vybuchl Porthos, „nepřejte si tu škaredou chvilku, co by se mnou ten Rochefort zažil!"

„A vy byste zase zažil trapnou chvilku s Červeným vévodou," odvětil Aramis.

„Červený vévoda," volal Porthos, tleskaje do dlaní a pochvalně pokyvuje hlavou. „Výborně, Červený vévoda, to se vám povedlo. Buďte bez starosti, to jméno rozšířím. Má ten Aramis vtip! Jaká škoda, můj milý, že jste opustil započatou dráhu, jaký rozkošný abbé by z vás byl!"

„Ach, však je to jen dočasné zdržení," opáčil Aramis, „jednoho dne jím stejně budu. Vždyť víte, Porthosi, že za tím cílem stále pokračuji ve studiu bohosloví."

„A on splní, co říká," pravil Porthos. „Dříve či později tím abbém bude."

„Dříve," řekl Aramis.

„Čeká jen na jednu událost, pak se rozhodne nadobro a oblékne zase sutanu, která visí ve skříni za jeho uniformou," prohodil jeden z mušketýrů.

„A na copak to čeká?" optal se jiný.

„Čeká, až dá královna francouzské koruně dědice."

„O tomhle nežertujte, pánové," pravil Porthos. „Díkybohu je královna ještě dost mladá, aby ho mohla dát."

„Říká se, že pan de Buckingham je ve Francii," prohodil Aramis s úsměvem, který této zdánlivě nevinné větě dodal notně skandálního zabarvení.

„Aramisi, příteli, tentokrát jste trefil vedle," přerušil ho Porthos. „Ztrácíte v tom vtipkaření nějak míru. Kdyby vás slyšel pan de Tréville, špatně byste pochodil s takovou řečí!"

„Jenom žádné kázání, Porthosi!" rozkohoutil se Aramis a jeho mírným okem přelétl blesk.

„Můj milý, buďte si už mušketýrem nebo abbém, ale buďte jedním, nebo druhým, a ne jedním i druhým," odvětil Porthos. „Vidíte, Athos vám to onehdy také řekl. Jíte z mnoha polívek najednou. Nic ve zlém, prosím vás, to by bylo zbytečné. Víte, na

čem jsme se vy, já a Athos shodli. Vy docházíte k paní d'Aiguillon a dvoříte se jí, chodíte k paní de BoisTracy, sestřenici paní de Chevreuse, a říká se, že jste u této dámy v neobyčejné milosti. Bože, vždyť se k svému štěstí nemusíte přiznávat, neptáme se vás po vašem tajemství a známe vaši diskrétnost. Ale když už máte tuto ctnost, buďte k čertu šetrný i k Jejímu Veličenstvu. Ať se zabývá, kdo chce jak chce králem a kardinálem, ale královna je posvátná, a když se o ní mluví, nechť je to jen v dobrém."

„Porthosi, jste domýšlivý jako Narcis, upozorňuji vás na to," odpověděl Aramis. „Víte, že nesnáším řeči o morálce, vyjma od Athose. Co se týče vás, můj drahý, máte příliš skvělý pás, než abyste si mohl hrát na moralistu. Až se mi zlíbí, budu abbém. Do té doby jsem mušketýrem a jako mušketýr si říkám, co se mi líbí. A právě teď se mi chce říci, že mi jdete na nervy."

„Aramisi!"

„Porthosi!"

„Ale pánové, pánové," znělo ze všech stran.

„Pan de Tréville očekává pana d'Artagnana," přerušil scénu vstupující lokaj.

A protože při jeho hlášení zůstaly dveře do kabinetu otevřeny, všichni umlkli. Za tohoto ticha prošel mladý Gaskoněc dlouhým předpokojem a vstoupil ke kapitánovi mušketýrů, šťasten, že včas unikl konci té podivné hádky.

III

Audience

Pan de Tréville byl zrovna ve velmi špatné náladě. Nicméně pozdravil zdvořile mladého muže, který se uklonil až k zemi, a pousmál se, když uslyšel jeho pozdrav. Béarnský přízvuk mu připomněl jeho kraj i jeho vlastní mládí a taková dvojí vzpomínka vykouzlí úsměv na tváři člověka každého věku a rozpoložení. Hned nato ale pokročil k předpokoji, pohybem ruky požádal d'Artagnana o svolení vyřídit před ním ještě jednu věc a třikrát zavolal, pokaždé silnějším hlasem, takže proběhl celou stupnicí od rozkazujícího k pohněvanému tónu:

„Athosi, Porthosi, Aramisi!"

Mušketýři, s nimiž jsme se již seznámili a jimž patřila poslední dvě jména, opustili okamžitě hlouček, v němž stáli, a vykročili ke kabinetu. Jejich chování, ačkoli nebylo docela klidné, vzbudilo d'Artagnanův obdiv. Nenucenost, důstojnost a oddanost činila z těchto mužů v jeho očích polobohy, jimž velel ozbrojen všemi svými blesky sám olympský bůh Jupiter.

Sotva za mušketýry zaklaply dveře, rozšumněl se v předpokoji ještě hlučnější hovor než předtím. Pan de Tréville, strůjce tohoto nového rozruchu, se svraštělým obočím nejméně třikrát nebo čtyřikrát přešel pokojem kolem Porthose a Aramise, kteří stáli v pozoru jako při přehlídce. Náhle se tváří v tvář oběma zastavil a přejel je od hlavy k patě podrážděným pohledem.

„Víte, co mi včera večer řekl král?" zvolal. „Víte to, pánové?"

„Ne, pane, to nevíme," odpověděli po chvilce mlčení oba mušketýři.

„Doufáme jen, že nám teď prokážete čest a sdělíte nám to," dodal Aramis svým nejzdvořilejším hlasem a s nejvybranější poklonou.

„Řekl mi, že si bude napříště vybírat své mušketýry jen mezi gardisty pana kardinála."

„Mezi gardisty pana kardinála! A proč to?" zeptal se živě Porthos.

„Poněvadž prý vidí, že svoje špatné víno potřebuje zlepšit přidáním vína dobrého."

Oba mušketýři se zarděli až po kořínky vlasů a d'Artagnan postávající opodál tomu úplně přesně nerozuměl, ale stejně by se byl nejraději viděl sto sáhů pod zemí.

„Ano, ano," pokračoval pan de Tréville stále rozčilenějším tónem, „a Jeho Veličenstvo má pravdu, neboť na mou čest nelze popřít, že mušketýři hrají u dvora smutnou úlohu.

Jak jinak by mi kardinál při hře s králem mohl se soustrastnou tváří – a to se mi velmi nelíbilo – vyprávět o chvastounství těch zlořečených mušketýrů, těch vtělených ďáblů.

Audience s nepokrytou ironií, jež se mi líbila ještě méně?! ‚Zkrátka ti vaši hromotluci', řekl a zíral na mě tím svým kočičím pohledem, ‚zdrželi se včera v jedné putyce v ulici Férou a vyváděli tam tak, že je má stráž byla nucena zatknout.' Čekal jsem každým okamžikem, že se mi vysměje do očí, a vás jsem zavolal, protože o tom musíte něco vědět. K čertu! Zatknout mušketýry! Netvařte se jako neviňátka, byli jste tam také, ano, zrovna vy! Poznali vás a kardinál vás jmenoval. Ale je to má chyba, jen moje chyba, já vím, vždyť jen já sám si vybírám své lidi. Poslyšte, Aramisi, proč vy jste na mně mermomocí chtěl mušketýrský kabát, když byste se tak pěkně vyjímal v sutaně? A což vy, Porthosi, vy asi máte ten svůj krásný zlatý pás jen proto, abyste si na něj pověsil slaměný meč, ne? A Athos…! Nevidím Athose. Kde je?"

„Je nemocen, pane," řekl smutně Aramis, „těžce nemocen."

„Nemocen, těžce nemocen, pravíte! A jakoupak má nemoc?"

„Je obava, aby to nebyly neštovice, pane!" odpověděl Porthos, který se chtěl také vmísit do hovoru. „Bylo by to velmi mrzuté, zhyzdilo by mu to tvář."

„Neštovice! Zdá se, že mi věšíte pěkného bulíka na nos, Porthosi! Neštovice v jeho věku? To mi nepovídejte…! Ale asi bude raněn, nebo možná zabit. Ach, kdybych byl tohle věděl! K ďasu, páni mušketýři, nestrpím, abyste chodili do vykřičených putyk, vyvolávali rvačky na ulicích a pohrávali si s meči na všech nárožích. Konečně nechci, abyste se vydávali v posměch gardistům pana kardinála, což jsou stateční, spořádaní a obratní muži. Těm se nestane, aby je někdo zatkl, ostatně ti by se zatknout nedali, tím jsem si jist. Raději by na místě zemřeli, než by o krok couvli… To jen královi mušketýři berou hned do zaječích, při první příležitosti pláchnou!"

Porthos s Aramisem se třásli vztekem. Byli by nejraději pana de Tréville zardousili, ale protože na dně všech těch slov cítili vlastně velikou lásku k sobě, přešlapovali pouze z nohy na nohu, kousali se do rtů a vší silou tiskli jílce svých mečů.

Venku také slyšeli padnout jméno Athose, Porthose a Aramise a z tónu pana de Tréville vytušili, že se opravdu zlobí. Deset zvědavých hlav se přitisklo na dveře a střídavě rudlo a bledlo, neboť nic z toho, co se uvnitř mluvilo, neušlo jejich sluchu. Postupně opakovali kapitánova urážlivá slova zástupu v předsíni a během několika okamžiků to v celém paláci – od audienčního pokoje až k domovním vratům – hučelo jako v úlu.

„K čertu, královi mušketýři a dají se zatknout od gardistů pana kardinála," vyrážel ze sebe pan de Tréville, který v nitru zuřil stejně jako vojáci, a jeho posluchačům bylo, jako by jim každou slabikou vrážel do prsou dýku.

„Hrom a blesky, šest gardistů Jeho Eminence zatkne šest mušketýrů Jeho Veličenstva! To je příliš! Ale už jsem se rozhodl. Jdu

rovnou do Louvru. Složím svou hodnost kapitána mušketýrů a požádám kardinála, aby mne vzal za poručíka do své stráže. A když mě odmítne, ať visím, jestli se nedám na kněze!“

Při těchto slovech začalo mručení venku přerůstat v ryk. Odevšad bylo slyšet jen nadávky a klení, od samých hromů a blesků a ďáblů zrovna houstl vzduch, v němž d'Artagnan marně hledal nějaký závěs, za nímž by se skryl, a měl co dělat, aby nepodlehl nutkání vlézt pod stůl.

„Dobrá, kapitáne,“ vybuchl Porthos celý bez sebe zlostí, „je pravda, že nás bylo šest proti šesti, ale napadli nás zrádně. Než jsme měli čas tasit, dva z nás padli mrtvi a Athos byl těžce zraněn, takže jeho pomoc nestála za řeč. Přitom znáte Athose! Říkám vám, kapitáne, dvakrát se pokusil zvednout a dvakrát klesl k zemi. Přesto jsme se nevzdali, to ne. Odvlekli nás násilím, ale cestou jsme se zachránili. Co se týká Athose, myslili, že je mrtev, a nechali ho ležet na místě boje. Domnívali se asi, že nestojí za námahu táhnout se s ním pryč. Tak to je celá historie. U ďasa, kapitáne, není přece možné vyhrát každou bitvu. I velký Pompeius prohrál u Farsalu a král František I., jehož statečnosti se, pokud vím, hned tak rovněž nikdo nevyrovnal, prohrál bitvu u Pavie.“

„A já mám čest vás ujistit, že jsem jednoho zabil jeho vlastním mečem,“ pravil Aramis, „neboť můj se zlomil při prvním utkání. Mečem nebo dýkou, pane, jak se vám zlíbí.“

„To jsem nevěděl,“ řekl pan de Tréville trochu mírnějším tónem. „Pan kardinál poněkud přeháněl, jak se zdá!“

„Ale o jedno bychom vás chtěli požádat, pane,“ odvážil se Aramis prosby, když viděl, že se jeho kapitán uklidňuje. „Neříkejte, že je Athos raněn, byl by nešťastný, kdyby se to doneslo k sluchu krále. Jeho rána je velmi těžká, zbraň vnikla ramenem do plic a je tedy obava…“

V témž okamžiku rozhrnula se záclona a mezi třásněmi objevila se ušlechtilá, nyní však poněkud vyčerpaně vyhlížející tvář.

„Athos!“ vzkřikli oba mušketýři.

„Athos!“ vyhrkl i pan de Tréville.

„Dal jste mne předvolat, pane,“ pronesl Athos zesláblým, ale dokonale klidným hlasem, „žádal jste si mé přítomnosti, jak mi řekli přátelé, a já chvátám, abych vám byl k službám. Nuže, co si přejte, pane?“

Při těch slovech postoupil mušketýr pevným krokem do pokoje, jako vždy hrdě vzpřímený a opásaný zbraní. Pan de Tréville, do hloubi srdce dojat tímto důkazem udatenství, mu pospíšil vstříc.

„Právě jsem těm pánům zde říkal,“ pravil, „že svým vojákům zakazuji vydávat se v nebezpečí, není-li to nutné, neboť stateční mužové jsou králi vzácní a on dobře ví, že jeho mušketýři jsou nejstatečnější lidé na světě. Vaši ruku, Athosi.“

A bez toho, že by vyčkal, až nový příchozí sám odpoví na tento důkaz přátelství, pan de Tréville uchopil jeho pravici a stiskl ji ze všech sil. Athos se přes své dokonalé sebeovládání zachvěl bolestí a smrtelně zbledl.

Zůstalo pootevřeno. Takové pozdvižení způsobil Athosův příchod, a protože o jeho zranění, ač mělo zůstat tajemstvím, věděli už téměř všichni, byla poslední slova kapitánova přijata s radostným halasem a za Athosovými zády se dokonce objevily dvě nebo tři hlavy těch, které nadšení příliš strhlo. Pan de Tréville by je byl za tento prohřešek proti dobrým mravům beze vší pochyby rázně pokáral nebýt toho, že Athosova ruka křečovitě sevřela jeho dlaň. Rychle pohlédl mušketýrovi do obličeje a zjistil, že na něho jdou mdloby. Než však stačil cokoliv udělat, byl Athos přemožen bolestí a tělesnou slabostí a skácel se jako mrtvý na podlahu.

„Lékaře,“ vykřikl pan de Tréville. „Mého nebo králova, nejlepšího! Honem lékaře, nebo můj statečný Athos zemře!“

Na pokřik pana de Tréville se všichni nahrnuli do přijímacího pokoje a tlačili se kolem raněného. Veškerý ten účastný

chvat by však málo prospěl, kdyby hledaný lékař nebyl zrovna přítomen v paláci. Protlačil se zástupem, sklonil se k Athosovi, který ležel stále jako bez života, a protože mu ta spousta lidí kolem silně překážela, poručil, aby byl mušketýr přenesen do vedlejšího pokoje.

Pan de Tréville ihned rozrazil dveře a ukazoval Porthosovi a Aramisovi, kteří přítele vzali do náručí, kudy mají jít. Za nimi prošel lékař a za lékařem se dveře opět zavřely.

Kabinet pana de Tréville, místo posvátné a běžnému tlachání zapovězené, stalo se na chvíli jakýmsi druhým předpokojem, kde všichni hovořili a rozkládali jeden přes druhého, kde se klelo a sakrovalo a kde byli kardinál a jeho garda posíláni do horoucích pekel.

Netrvalo dlouho a Porthos s Aramisem se vrátili. U raněného zůstal jen lékař a kapitán.

Konečně vyšel i pan de Tréville a prohlásil:

„Nemocný už opět nabyl vědomí a lékař tvrdí, že jeho stav nevzbuzuje žádných obav. Vzkazuje, že můžete být klidní, jeho slabost byla způsobena toliko ztrátou krve."

Poté pan de Tréville pokynul rukou a všichni se vzdálili. Pouze d'Artagnan, který přes dramatičnost posledních chvil nezapomněl na své slyšení, s gaskoňskou urputností setrvával na místě.

Náčelník mušketýrů se k němu obrátil, a protože předchozí události poněkud narušily sled jeho myšlenek, zeptal se vytrvalého prosebníka, co si přeje. D'Artagnan vyslovil své jméno a pan de Tréville se rázem upamatoval na vše minulé i přítomné a s úsměvem pravil:

„Promiňte, milý krajane, docela jsem na vás zapomněl. To víte, kapitán je něco jako otec rodiny, jen toho má víc na starosti než otec rodiny obyčejné. Vojáci jsou velké děti. A protože já dbám na to, aby rozkazy královy, a zvlášť páně kardinálovy, byly náležitě vykonávány…"

Pan de Tréville nedokončil, neboť si povšiml, že d'Artagnan stěží potlačuje úsměv, a rád, že nemá co do činění s hlupákem, změnil předmět rozhovoru a zamířil rovnou k cíli:

„Měl jsem vašeho pana otce velmi rád. A co mohu udělat pro jeho syna? Ale pospěšte si prosím, nejsem pánem svého času!"

„Pane," pravil d'Artagnan, „opustil jsem Tarbes s úmyslem požádat vás pro památku, na niž jste dosud nezapomněl, o mušketýrský kabát. Avšak po všem tom, co jsem za poslední dvě hodiny viděl, chápu, že by takové vyznamenání bylo příliš velké, a obávám se, že si je nezasloužím."

„Vyznamenání to vskutku je, mladý muži," odvětil pan de Tréville. „Ne tak nedostupné, jak si myslíte, ať doopravdy, nebo naoko, ale k jistým omezením Jeho Veličenstvo přece přistoupilo. S politováním vám musím oznámit, že se mezi mušketýry nemůže dostat nikdo, kdo se neosvědčil v bitvě či neproslul jiným hrdinským skutkem. Další možností je odsloužit alespoň dvě léta v nějakém jiném pluku."

D'Artagnan němě sklonil hlavu. Čím nesnadnější bylo získat mušketýrskou uniformu, tím víc po ní bažil a pan de Tréville jako by svému mladému krajanovi četl až na dně srdce, pokračoval:

„Ale kvůli vašemu otci, svému starému druhu, chci pro vás něco udělat, neboť vím, že béarnští kadeti nebývají bohatí. Na tom se asi od mého odjezdu z domova nic nezměnilo. Nebo se mýlím, soudím-li, že ani vy jste si s sebou mnoho peněz nepřinesl?"

D'Artagnan se hrdě napřímil, jako by chtěl říci, že o almužnu nežádá, a pan de Tréville chlácholivě řekl:

„Nu dobrá, dobrá, mladý muži, však ten pocit znám. Přišel jsem do Paříže se čtyřmi tolary v kapse, ale byl bych se bil s každým, kdo by mi řekl, že nejsem s to koupit celý Louvre."

D'Artagnan byl na sebe pyšný. Díky tomu, že výhodně prodal koně, měl do začátku o čtyři tolary víc než pan de Tréville, který se opět ujal slova:

„Nicméně ať už máte, kolik máte, ve městě se rychle rozutečou a vy se musíte zdokonalit ve všem, co potřebuje znát pravý šlechtic. Ještě dnes napíšu řediteli Královské akademie, aby vás od zítřka bezplatně přijal mezi své žáky. Neodmítejte tuto malou službu. O studium na Královské akademii se ucházejí mladí šlechtici z nejlepších rodů a často marně. Naučíte se tam jezdit na koni, šermovat a tančit. Navážete tam dobré styky a občas mě přijdete navštívit a řeknete mi, jak jste daleko a mohu-li pro vás ještě něco udělat."

Pan de Tréville se odmlčel a d'Artagnan, ačkoli nebyl zběhlý v dvorských mravech, rozpoznal, že byl vlastně přijat dost chladně.

„Vidím, pane," povzdychl si, „že mi velice chybí doporučující dopis, který mi dal pro vás můj otec."

„I já se divím," odvětil pan de Tréville, „že jste se vydal na tak dalekou cestu bez doporučení, jež mezi Béarňany tolik znamená."

„Však jsem takový list měl, pane, a pěkný, díkybohu," vzkřikl d'Artagnan, „ale byl mi hanebně ukraden jedním vznešeným cizincem!"

A mladík vypověděl celou příhodu z Meungu a vykreslil neznámého šlechtice do nejmenších podrobností. Mluvil s takovým zápalem, že mimoděk Trévilla okouzlil.

„To je opravdu podivné," řekl zamyšleně, když jinoch zmlkl. „A to jste o mně hlasitě mluvil?"

„Ano, pane, provedl jsem tu hloupost. Ale to víte, vaše jméno mi bylo na cestu štítem. Chápejte, že jsem se jím oháněl na každém kroku!"

Lichocení bylo tenkrát v nemalé oblibě a tvář pana de Tréville, který měl podkuřování stejně rád jako král nebo pan kardinál, opanoval na okamžik výraz uspokojení.

Vzápětí se však kapitán mušketýrů vrátil k dobrodružství v Meungu.

„Řekněte mi ještě, neměl ten šlechtic na tváři malou jizvu?“

„Ano, jako po škrábnutí kulkou.“

„A nebyl nápadně hezký?“

„Ano.“

„Vysoký?“

„Ano.“

„Bledé pleti a hnědých vlasů a vousů?“

„Ano, ano. A nemohu ani uvěřit, pane, že toho muže znáte! Ale až já ho najdu, a já ho najdu, to přísahám, i kdybych ho měl hledat v pekle…“

„Čekal na nějakou ženu?“ přerušil mladíkovy litanie de Tréville.

„Hovořil s nějakou ženou v kočáře, jak to víte?“

„Neslyšel jste, o čem hovořili?“

„Odevzdal jí nějakou krabičku a řekl, že v ní jsou instrukce, jež si má přečíst až v Londýně.“

„Ta žena byla Angličanka?“

„Jmenoval ji mylady.“

„Byl to tedy on,“ zašeptal Tréville, „byl to on! A já myslil, že je ještě v Bruselu.“

„Pane, znáte-li toho muže,“ vzkřikl d’Artagnan, „řekněte mi, kdo je a odkud je, a já už po vás nebudu nic žádat. Ani slib, že mi pomůžete mezi mušketýry, neboť především se chci pomstít.“

„Střezte se ho, mladý muži,“ zvolal pan de Tréville. „Uvidíte-li ho na jedné straně ulice, přejděte na druhou! Nechtějte narazit na takový útes, rozbil byste se o něj jako sklo!“

„Jestliže ho kdy potkám,“ vybuchl d’Artagnan, „nic mi nezabrání…“

„Než však k tomu dojde,“ náhle se de Tréville zarazil, neboť mu prolétlo hlavou, zda mladíkova velká nenávist není ve skutečnosti maskovanou zradou. Vždyť celá ta příhoda s člověkem, jenž mu ukradl otcův list, je jen velmi málo pravděpodobná! Neposlala k němu tohoto člověka Jeho Eminence s nějakou léčkou?

Není ten domnělý d'Artagnan kardinálovým zvědem, který se chce za každou cenu vetřít do jeho domu, získat jeho důvěru, aby ho mohl později zničit, jak už se o to tisíckrát pokoušeli jiní?

Zahleděl se na mladíka pronikavěji než dříve a závěr, který učinil, ho nijak zvlášť neuspokojil. D'Artagnanova tvář jevila bystrého ducha, ale i strojenou poníženost.

Vím dobře, že je to Gaskoněc, ale to neznamená, že nemůže být stejně snadno přívržencem kardinálovým jako mým, pomyslil si a rozhodl se jinocha podrobit zkoušce.

„Milý příteli," pravil pomalu, „věřím té příhodě se ztraceným dopisem, a abych napravil chladné přijetí, na něž jste si postěžoval, chci vám jako synu svého dávného přítele prozradit něco z tajů naší politiky. Král a kardinál jsou nejlepšími přáteli. Jejich rozmíšky jsou jen naoko a na klamání hlupáků. Nechci, abyste se vy, můj krajan, tak pěkný a statečný hoch, který to jistě může daleko přivést, stal někdy zbytečnou obětí té klamavé hry a byl chycen do sítí, v nichž již tak mnozí zahynuli. Věřte, že já sám jsem oddán oběma těmto všemocným pánům a cokoli podnikám, děje se pouze jako služba králi a panu kardinálovi, který je největším z géniů, jež zrodila Francie. Zařiďte se podle toho, mladý muži. Chováte-li vůči kardinálovi, ať z rodinných důvodů, či pro přátelské svazky, nebo konečně z vlastního názoru nějaké zavilé nepřátelství, jak to nyní u šlechty často vidíme, dejte mi sbohem a rozejdeme se. Budu vám k službám, kdekoli bude možno, ale nepřipoutám vás ke své osobě. Doufám, že mi má upřímnost získá vaše přátelství. Věřte, že jste první člověk, jemuž něco takového říkám."

Tréville se odmlčel a sám pro sebe uvažoval takto:

Poslal-li mi kardinál na krk toho mladého lišáka, jistě neopomněl svého špiona požádat, aby se mi hleděl zavděčit tím, že o něm povede co nejšibeničnější řeči. Jistě nedá nic na mé protesty a tím víc bude chytrák tvrdit, že Jeho Eminenci zuřivě nenávidí.

Ale stalo se docela jinak, než Tréville očekával. D'Artagnan odvětil prostě a přirozeně:

„Pane, já přicházím do Paříže s úmysly úplně stejnými. I můj otec mi přikázal, abych od nikoho nic nestrpěl, leda od krále, pana kardinála a vás, neboť vy jste tři největší muži Francie."

Jak vidíme, přidal d'Artagnan pana de Tréville k oněm dvěma na svůj vrub. Ale myslel si, že tím nemůže nic zkazit.

„Chovám tedy k panu kardinálovi největší vážnost," pokračoval, „jakož i svrchovanou úctu a tím lépe pro mne, pane, mluvíte-li se mnou upřímně, protože pak mi bude tento příbuzný vkus jen ke cti. Jestli ovšem máte ke mně nedůvěru, což by bylo zcela přirozené, cítím, že si svou přímostí naopak škodím, a činí mě to nešťastným, jelikož není pro mne nic důležitějšího než to, abyste si mě vážil."

Pan de Tréville byl nanejvýš překvapen. Mladíkova inteligence a neobyčejná upřímnost vzbuzovaly jeho obdiv, ale nezahnaly docela jeho pochybnosti. Čím více vynikal nad jiné mladé lidi, tím více se ho bylo obávat, jestliže se pan de Tréville klame. Přesto však stiskl d'Artagnanovi ruku a řekl:

„Jste čestný hoch. Ale v této chvíli pro vás nemohu udělat víc, než jsem vám nabídl. Můj dům vám však bude vždy otevřen a později mi můžete připomenout čest, po které toužíte, a věřte, že se vám časem vaše touha splní."

„To jest, pane," odvětil d'Artagnan, „počkáte si, až se té cti stanu hoden. Dobrá, buďte ujištěn," dodal s gaskoňskou neochvějností, „že nebudete čekat dlouho!"

Pozdravil a měl se k odchodu, jako by všechno ostatní záleželo jen a jen na něm.

„Počkejte ještě," zadržel ho pan de Tréville, „slíbil jsem vám dopis pro ředitele Akademie. Nebo jste tak hrdý, že ho nechcete přijmout, mladý šlechtici?"

„Přijmu jej, pane," odpověděl d'Artagnan. „A ujišťuji vás, že se s ním nestane to, co se stalo s listem prvním. Budu jej opatrovat

tak dobře, že dojde na pravou adresu, a přisámbůh, běda tomu, kdo by se pokusil mi jej uzmout!“

Pan de Tréville se pousmál tomuto vychloubání, zanechal mladého krajana u okna, kde spolu hovořili, a jal se psát slíbený dopis. D'Artagnan, který neměl nic na práci, zaměstnával se tím, že vyklepával na okno jakýsi pochod a sledoval odcházející mušketýry, dokud nezmizeli v ulici za rohem.

Pan de Tréville se podepsal, zapečetil dopis a povstal, aby jej mladému muži odevzdal. V tom okamžiku však sebou d'Artagnan prudce škubl, zrudl jako krocan a proletěl kolem kapitána s voláním:

„Tentokrát mi neuteče!“

„Kdopak?“ vykřikl za ním de Tréville.

„Můj zloděj!“ stačil ještě odpovědět d'Artagnan, než zmizel. „Ten zrádný chlap!“

„Tak nevím,“ zamumlal pro sebe pan de Tréville, „buď je to blázen, nebo se mu hodilo takhle šikovně upláchnout, když viděl, že nepochodil.“

IV

Athosovo rameno, Porthosův pás a Aramisův kapesník

D'Artagnana hnal takový vztek, že třemi skoky proběhl předpokojem a řítil se ke schodům připravený vzít je po čtyřech najednou, jen aby mu cizinec neunikl. Jak ale pádil se sklopenou hlavou, vrazil do ramene mušketýra, který vycházel postranními dveřmi z bytu pana de Tréville. Ten vykřikl, či spíše zařval.

„Promiňte," řekl d'Artagnan a chystal se pokračovat v cestě, „promiňte mi, mám naspěch."

Než však udělal další krok, uchopila ho železná ruka.

„Tak vy pospícháte?" zvolal mušketýr bledý jako stěna. „A pod tou záminkou do mne vrazíte, řeknete promiňte a soudíte, že to stačí? Ani nápad, holenku! Myslíte, když jste dnes zaslechl pana de Tréville mluvit s námi trochu spatra, že se k nám může kdekdo podle toho chovat? To se nemylte, kamarádíčku, vy nejste pan de Tréville!"

„Neudělal jsem to schválně, na mou čest," odpověděl d'Artagnan, který poznal Athose, jenž se ošetřen lékařem vracel domů. „A protože jsem to neudělal schválně, řekl jsem, promiňte. Zdá se mi, že to stačí. A opakuji vám znova. Spěchám, strašně spěchám. Pusťte mne prosím a nechte mne jít za mou záležitostí."

„Nejste moc zdvořilý, pane," uvolnil Athos sevření a dodal:

„Je vidět, že přicházíte zdaleka."

D'Artagnan již seběhl ze tří nebo čtyř schodů, ale Athosova poznámka ho přikovala k zemi.

„Drahý pane," vyjel, „ať si přicházím, jak chci zdaleka, vy mne způsobům učit nebudete, za to vám ručím!"

„Možná že ano," řekl Athos.

„Kdybych neměl tak naspěch," vykřikl d'Artagnan, „kdybych neběžel za tím chlapem…"

„Vy upospíchaný pane, mne najdete bez honění, rozumíte?"

„A kde to, prosím?"

„U Carmes-Deschaux."

„V kolik hodin?"

„K poledni."

„Dobrá, k polednímu jsem tam."

„A hleďte, abych nečekal, nebo vám ve čtvrt na jednu uřežu uši!"

„Budu tam deset minut před dvanáctou," křikl za ním d'Artagnan.

A dal se zase do běhu, jako by za ním hořelo, v naději že ještě stihne svého neznámého, kterého viděl kráčet vycházkovým tempem, takže nemohl být příliš daleko.

Jenže u domovních vrat narazil na Porthose. Hovořil s jedním ze strážných a mezi oběma rozmlouvajícími byla mezera sotva pro jednoho muže. D'Artagnan si byl jist, že mezi nimi proklouzne jako šíp, ale nepočítal s větrem, který nadul Porthosův plášť, zrovna když probíhal kolem. Než se nadál, skončil v jeho záhybech a Porthos, který se zřejmě z vážných důvodů nechtěl vzdát této části svého oděvu, místo aby pustil cíp, který držel, přitáhl jej k sobě tak prudce, že se mladík zamotal do sametu jako čamrda.

Slyšel, jak mušketýr kleje, a honem začal pátrat, kudy by se dostal ven, aniž by přitom poškodil ten skvostný pás, který již známe. Nakonec s hlavou mezi mušketýrovými lopatkami bázlivě otevřel oči a ouvej – nos měl přimáčknutý právě na té vzácné ozdobě, a ta ozdoba byla jako většina věcí tohoto světa krásná jen pro oko.

Vychloubavý Porthos nemohl mít celý pás zlatý, a tak měl zlatou aspoň polovinu. Vzadu byla ta nádhera z obyčejné teletiny.

Nyní už rozumíme, proč musel mít rýmu a plášť a proč teď láteřil a namáhal se, seč mohl, aby ze sebe d'Artagnana setřásl.

„U sta hromů, vy jste se snad, člověče, úplně zbláznil! Co se tak vrháte na lidi?"

„Odpusťte," pravil d'Artagnan, když konečně vykoukl pod obrovským ramenem, „ale velmi spěchám, běžím za kýmsi a…"

„A kde necháváte oči, když běžíte, co?" ptal se Porthos.

„Nikde," odpověděl d'Artagnan pobouřeně, „a díky svým očím vidím dokonce i to, co druzí vidět nemají."

Porthos porozuměl nebo snad ani ne, ale na každý pád se pořádně rozhněval.

„Pane," vyjel, „dostanete na hřbet, budete-li se takto otírat o mušketýry, to vás upozorňuji!"

„Já že dostanu na hřbet? To je trochu silné slovo!" opáčil d'Artagnan.

„Ale je na místě u člověka, který je zvyklý postavit se nepříteli tváří v tvář."

„Však já vím, proč se k lidem neobracíte zády!"

A nadšen svým vtipem dal se d'Artagnan znovu do běhu a smál se z plna hrdla.

Porthos soptil zuřivostí a chtěl se do d'Artagnana pustit.

„Později, později," volal na něj d'Artagnan, „až nebudete mít svůj plášť!"

„To bude v jednu hodinu za Lucemburským palácem!"

„Dobrá, v jednu hodinu," houkl d'Artagnan a zahnul za roh ulice.

Ale ani v ulici, kterou právě proběhl, ani v té, do níž zrovna nahlížel, neviděl človíčka. Ať kráčel neznámý jakkoli pomalu, měl už nejspíš velký náskok a vstoupil do některého z okolních

domů. Aspoň se na něj D'Artagnan marně ptal všech lidí, které potkal cestou, jež ho dovedla až k přívozu. Nakonec se zase vrátil ulicí Seinskou a Croix-Rouge. A přestože stopu svého muže neobjevil, byl mu tento běh na prospěch. Neboť čím větší krůpěje potu mu vyrážely na těle, o to chladněji se zamýšlela jeho hlava nad příhodami, jež se právě zběhly, a bylo jich hodně.

Ač nebylo ještě ani jedenáct dopoledne, stačil mu už dnešek přinést nemilost pana de Tréville, jemuž se jistě zdál pramálo slušný způsob d'Artagnanova odchodu, a mimoto měl na krku dva souboje s muži, z nichž každý byl s to zabít tři d'Artagnany. A byly to souboje s mušketýry, tedy osobami, jichž si tolik vážil, že je v myšlenkách i v srdci stavěl nad ostatní lidi.

Součet událostí byl tedy smutný, ba neblahý. Naštěstí si byl d'Artagnan do té míry jist, že bude Athosem zabit, že si s Porthosem nedělal vůbec žádné starosti. Ale protože naděje v lidském srdci nikdy docela nevyhasne, nakonec v skrytu duše zadoufal, že oba souboje přežije, třebas se strašlivými ranami, a pro ten případ udělil sám sobě toto naučení:

Jaký jsem to mezek a tupec! Ten nešťastný udatný Athos byl raněn právě na rameni, do něhož jsem mu vrazil hlavou jako skopec. Jediná věc, jíž se divím, je, že mě nezabil na místě. Měl k tomu plné právo, neboť jsem mu zjevně způsobil hroznou bolest. Co se týče Porthose, s tím už je to spíš k smíchu.

Mladý muž se znovu rozesmál, přičemž se opatrně rozhlížel, jestli snad jeho zdánlivě bezdůvodný řehot neurazil nikoho z chodců.

„S tím Porthosem je to vskutku veselejší. Ale i to jsem pěkně zpackal. Copak se takhle vráží do lidí a neřekne se ani promiňte? A je slušné dívat se lidem pod plášť a objevovat, co tam není? Jistě by mi byl odpustil, kdyby mi neujela huba o tom prokletém pásu. Mluvil jsem sice obaleně, ale prostořeké to bylo až dost. Ach jo, jsem neotesaný Gaskoněc a moje huba nevymáchaná bude dělat

vtipy ještě v rubáši! Ale pamatuj si, d'Artagnane," hovořil sám k sobě s bodrou přívětivostí, „jestli se z tohohle vymotáš, což není příliš pravděpodobné, musíš to v budoucnosti vést jinak. Musíš být dokonale zdvořilý, aby tě každý obdivoval a měl tě za vzor. Být úslužný a zdvořilý přece ještě neznamená být zbabělý. Podívej se na Aramise. Aramis je mírnost a slušnost sama. A napadne někdy někoho pokládat Aramise za zbabělce? Jistě ne. Proto si z něj napříště vem příklad. A hleďme, tady zrovna je."

Během své samomluvy došel d'Artagnan až k paláci Aiguillon a tam spatřil Aramise vesele rozprávět se třemi šlechtici královské stráže.

Aramis d'Artagnana také zahlédl. Ale nezapomněl, že právě před tímto mladíkem se ráno pan de Tréville dal unést hněvem, a svědek výtek, jež mušketýři shrábli, mu nebyl nijak příjemný. Dělal tedy, jako by jinocha neviděl, čehož si d'Artagnan hlavu plnou smířlivosti a zdvořilosti nepovšiml, a s úsměvem vysekl čtyřem mladíkům hlubokou úklonu.

Aramis bez úsměvu pokývl hlavou a celá skupinka naráz ustala v hovoru. D'Artagnan nebyl tak hloupý, aby nezpozoroval, že překáží. Chyběla mu však znalost způsobů vznešeného světa, jež by ho hladce dostala z postavení člověka, který se plete mezi lidi, jež sotva zná, a do hovoru, po němž mu pranic není. Rychle přemítal, jakou obratností by skryl svůj ústup, když tu zpozoroval, že Aramis upustil kapesník a asi nedopatřením na něj šlápl. Honem se shýbl a s poděkováním nebesům za to, že mohl napravit svou neslušnost, vytáhl kapesník zpod mušketýrovy nohy, ačkoli ten se tomu ze všech sil bránil, a podal mu jej se slovy:

„Váš kapesník, pane, jistě byste jej nerad ztratil."

Kapesník to byl vskutku krásný. Bohatě vyšívaný a v jednom z rohů měl znak s korunkou. Aramis zrudl jako krocan a spíše než vzal, vyrval kapesník Gaskoňci z ruky.

„Tak vida," zvolal jeden z jeho přátel, „ještě nám chceš tvrdit, diskrétní Aramisi, že nejsi zadobře s paní de Bois-Tracy, když ti ta půvabná dáma půjčuje své kapesníky?"

V pohledu, který Aramis na d'Artagnana vrhl, mohl mladík číst, že si právě získal smrtelného nepřítele.

Poté však mušketýr pronesl s nezměněnou vlídností:

„Mýlíte se, pánové, ten kapesník není můj a nevím, proč si ten pán usmyslil podat ho právě mně a ne někomu z vás. Hleďte, já mám svůj v kapse."

Při těch slovech vyňal svůj kapesník. Byl také elegantní, z jemného batistu, což byla tehdy látka velmi drahá. Nebyl však vyšívaný a neměl na sobě znak, byl zdoben pouze iniciálou svého majitele.

D'Artagnan už ani nehlesl. Viděl, že provedl hloupost, neboť muži nedali se přesvědčit Aramisovým zapíráním a jeden z nich řekl mušketýrovi s předstíranou vážností:

„Je-li tomu, jak pravíš, pak tě musím, drahý Aramisi, požádat, abys mi ten kapesník vydal. Jak víš, Bois-Tracy patří k mým důvěrným přátelům, a já nechci, aby si někdo dělal sbírku z věcí jeho ženy."

„Žádáš o to nevhodným způsobem," odvětil Aramis. „V zásadě uznávám správnost tvého požadavku, avšak jeho formu odmítám."

„Pravda je," odvážil se nesměle připomenout d'Artagnan, „že jsem neviděl ten kapesník padat z kapsy pana Aramise. Měl na něm nohu, to je všechno, a tak jsem si myslil, že je kapesník jeho."

„A zmýlil jste se, drahý pane," odvětil Aramis chladně a dal tak jinochovi najevo, že neoceňuje příliš tento pokus o nápravu.

Poté se obrátil k muži ze stráže, který prohlásil, že je přítelem pana de Bois-Tracy, a pravil:

„Ostatně právě mě napadlo, milý důvěrný příteli pana de Bois-Tracy, že jsem mu přítelem neméně blízkým než ty. Čili přísně

vzato mohl ten kapesník vypadnout z kapsy zrovna tak mně jako tobě."

„Ne, čestné slovo, že ne!" zvolal gardista Jeho Veličenstva.

„Ty přísaháš na svou čest a já zase na své slovo. Jeden z nás dvou zřejmě tedy lže. Víš co, Montarane, uděláme myslím nejlépe, když si každý vezmeme půlku."

„Toho kapesníku?"

„Ano."

„Správně," vzkřikli druzí dva gardisté, „to je šalamounský rozsudek. Opravdu, Aramisi, ty jsi moudrost sama!"

Mladí lidé vybuchli v smích a věc se tím odbyla. Přesto za okamžik hovor ustal, gardisté si s mušketýrem srdečně potřásli rukama a rozešli se každý jiným směrem.

Teď je vhodný okamžik, abych se smířil s tímto zdvořilým mužem, řekl si d'Artagnan, který se ke konci hovoru držel záměrně stranou. A hned uposlechl svého vnuknutí a přistoupil k Aramisovi, jenž odcházel, aniž si ho dál všímal:

„Pane, doufám, že mi prominete."

„Je to pryč," přerušil ho Aramis, „ale rád bych vás, pane, upozornil, že jste se v té záležitosti nezachoval, jak se sluší na opravdu zdvořilého muže."

„Co tím chcete říci, pane," vykřikl d'Artagnan.

„Chci tím říci, pane, že snad nejste hlupák. A ačkoli přicházíte až odněkud z Gaskoňska, mohl jste si domyslit, že se po kapesnících nešlape jen tak bez příčiny. Paříž přece není dlážděna batistem!"

„Neprávem se mne snažíte ponížit, pane," pravil d'Artagnan, jehož vrozená hádavost zase začala nabývat vrchu. „Jsem z Gaskoňska, to je pravda. A když to víte, nemusím vám snad musit připomínat, že jsou Gaskoňci málo trpěliví. To jest, když se jednou omluvili, třebas pro nějakou hloupost, jsou přesvědčeni, že už udělali daleko víc, než bylo jejich povinností."

„Milý pane," odvětil Aramis, „tím, co jsem vám řekl, nechtěl jsem vyvolat žádnou hádku. Bůh uchovej! Nejsem žádný rváč, a ježto jsem v podstatě mušketýrem jen prozatímně, biji se, jen když jsem k tomu donucen, a ještě s odporem. Ale tato záležitost je vážná, neboť jste kompromitoval dámu."

„Až po vás, pane, chcete říci!" vzkřikl d'Artagnan.

„Pročpak jste byl tak nešikovný a vracel mi ten kapesník?"

„A pročpak jste vy byl tak nešikovný a pouštěl ho na zem?"

„Už jsem řekl a znovu opakuji, že z mé kapsy ten kapesník nevypadl."

„Dobrá! To jste tedy dvakrát lhal, neboť já viděl, jak vám z té kapsy padá!"

„Tak vy začínáte takhle, pane?! Dobře, naučím vás způsobům!"

„A já vás pošlu zpátky na mši, pane abbé! Taste prosím, a to hned!"

„Ne, přítelíčku, aspoň tady ne. Nevidíte, že jsme před palácem Aiguillon, kde je plno kardinálových stvůr? Kdo mi zaručí, že to není Jeho Eminence, která vás pověřila, abyste jí opatřil mou hlavu? Víte, já směšně lpím na své hlavě, neboť se mi zdá, že je celkem dobře rostlá k mým ramenům. Zkrátka, chci vás zabít, o to se nebojte, ale pěkně potichoučku někde za humny, kde byste se nikomu nemohl chlubit tím, že jsem vás zapíchl."

„Naprosto souhlasím. Ale nespoléhejte na to tolik a raději mějte u sebe ten kapesník, ať už vám patří, nebo ne. Budete ho možná potřebovat."

„Pán je zřejmě opravdu Gaskoněc," podotkl Aramis.

„To jsem. A pán zas z opatrnosti odkládá souboj!"

„Opatrnost, drahý pane, je poněkud zbytečná u mušketýrů, to vím, ale u kněží naprosto nutná. A protože jsem mušketýrem jenom dočasně, záleží mi na tom, abych byl opatrný. Ve dvě hodiny vás očekávám u paláce pana de Tréville. Tam vám povím o příhodném místě."

Oba mladí muži se pozdravili.

Aramis se vzdálil ulicí, která vedla nahoru k Lucemburskému paláci. D'Artagnan, kterého už tlačil čas, vyrazil směrem ke Carmes-Deschaux a mručel si pro sebe:

„Z téhle kaše živ nevyjdu, to je jisté. Ale budu-li zabit, aspoň to bude rukou mušketýrskou!"

V

Královští mušketýři a garda pana kardinála

D'Artagnan neměl v Paříži jediného známého. Šel tedy na schůzku beze svědka, rozhodnutý spokojit se s těmi, které vybral jeho sok. Přitom bylo jeho úmyslem předem se slušně, ne ovšem slabošsky, statečnému mušketýrovi omluvit. Obával se totiž, aby mu tento souboj nevynesl nepříjemnosti, k nimž obyčejně dochází, bije-li se zdravý a statný muž se zesláblým a raněným soupeřem. Je-li přemožen, zdvojnásobí slávu svého protivníka, zůstane-li vítězem, neujde osočení z nečestného jednání a laciného hrdinství.

Čtenář si už povšiml (jinak bychom museli hodně špatně vykreslit povahu našeho hledače dobrodružství!), že d'Artagnan nebyl žádný tuctový mladík. Jistě i proto, ač si neustále opakoval, že kráčí vstříc nevyhnutelné smrti, jeho vůle k životu nikterak neochabovala, jak by se bylo asi stalo u člověka méně odvážného a umírněnějšího. Naopak přemýšlel o různých povahách těch, s nimiž se měl bít, a při tom přemýšlení sem tam přece jen padlo trochu světla do jeho postavení.

Doufal, že si upřímnou omluvou získá Athose, jehož upjatost a ušlechtilé vzezření velmože se mu velmi líbily. Namlouval si dále, že Porthose může zastrašit příhodou s pásem. Kdyby nebyl zabit na místě, mohl by ji kdekomu vyprávět, a zbude-li mu jen

špetka vtipu, zesměšní Porthose navždycky. Co se týká pokryteckého Aramise, z toho neměl zvlášť velký strach. Však už ho nějak vyřídí, dojde-li živ až k němu, nebo ho aspoň šmikne do tváře, jak Caesar doporučoval činit Pompeiovým vojákům, a zohyzdí mu tak navždy krásu, na niž je tak hrdý.

V d'Artagnanovi zkrátka pevně a neotřesitelné tkvěly zásady, jež mu svými radami vštípil do srdce otec. Jejich podstatou bylo: nestrpět nic od nikoho kromě krále, kromě kardinála a pana de Tréville.

Letěl tedy, spíše než běžel, ke klášteru bosých karmelitánů, nebo, jak se tehdy říkalo k „bosákům". Byla to velká budova bez oken a na vyprahlé planině, která se rozprostírala kolem, scházeli se k soubojům lidé, kteří neměli času nazbyt.

Když přišel d'Artagnan na dohled tohoto zpustlého místa, právě zvonilo poledne.

Athos, který stále trpěl krutými bolestmi, ačkoli mu lékař pana de Tréville nově převázal jeho ránu, už pět minut čekal. Seděl na patníku a vyhlížel svého soka s klidem a důstojností, jež ho nikdy neopouštěly. Sotva d'Artagnana uviděl, povstal a zdvořile mu popošel vstříc.

D'Artagnan smekl klobouk a pozdravil svého protivníka tak hluboce, že se pero na jeho klobouku dotklo země.

„Pane," pravil Athos, „vyrozuměl jsem dva své přátele, kteří mi poslouží jako svědkové, ale ještě nepřišli. Divím se, kde se omeškali, nebývá to jejich zvykem."

„Já, pane, vůbec nemám svědky," přiznal d'Artagnan, „neboť jsem v Paříži teprve od včerejška a za tu dobu stačil jsem se seznámit pouze s panem de Tréville, k němuž jsem byl doporučen svým otcem, který měl čest být trochu jeho přítelem."

Athos si zamnul bradu.

„Vy tu neznáte nikoho než pana de Tréville?"

„Ne, pane, jiných známých tu nemám."

„Zatroleně, to mne budou považovat zrovna za lidojeda, když vás zabiju," pokračoval Athos napůl pro sebe a napůl k d'Artagnanovi.

„Ne tak docela, pane," odpověděl d'Artagnan a znova se důstojně uklonil. „Ne tak docela, však mi děláte čest. Chcete se se mnou bít, ačkoli jste raněn a rána vám jistě velmi překáží."

„Ano, to je pravda a vy jste mi dodal. Ale budu šermovat levičkou, jak v podobných případech dělávám. A nemyslete si, že vám prokazuji nějakou milost, šermuji oběma rukama stejně dobře. Bude to dokonce pro vás nevýhoda. Lidem, kteří na to nejsou zvyklí, může levák pořádné zatopit. Lituji, že jsem vám tuto okolnost nemohl sdělit dříve."

„Vy jste, pane, opravdu tak zdvořilý, že vám za to nemohu být ani dost vděčný," řekl d'Artagnan s novou úklonou.

„Uvádíte mne do rozpaků," opáčil Athos se šlechtickou vybraností, „mluvme už raději o něčem jiném, jestli proti tomu nic nenamítáte. Ale dal jste mi, k ďasu! Rameno mi jen hoří."

„Kdybyste laskavě dovolil…" hlesl d'Artagnan bázlivě.

„Copak, pane?"

„Mám zázračný balzám na rány. Dar od matky a už jsem jej vyzkoušel sám na sobě."

„A co dál?"

„Pane, jsem jist, že by vás ten balzám dříve než ve třech dnech vyhojil. A za tři dny, až budete zdráv, mi bude stále velkou ctí být vám k službám."

D'Artagnan to pověděl tak prostě, že to dělalo čest jeho soucitnosti, aniž to bylo na újmu jeho statečnosti.

„Věru, pane," pravil Athos, „tenhle návrh se mi velice líbí. Ne snad, že bych jej přijal, ale je z něj na míli cítit opravdovost vaší šlechetnosti. Tak mluvili a jednali rekové z dob Karla Velikého, a ty si má každý skutečný šlechtic brát za vzor. Naneštěstí už nejsme v době toho velikého panovníka. Žijeme v době pana

kardinála a ode dneška za tři dny by už kdekdo věděl, ať bychom to jakkoliv tajili, že se chceme bít, a zabránili by nám v tom. Zatroleně, co ti loudavci nejdou?“

„Máte-li naspěch, pane,“ nabídl d’Artagnan Athosovi s touž prostotou, s níž mu před okamžikem navrhl odložit o tři dny souboj, „máte-li naspěch a libo-li vám vyřídit mne hned, nikterak se neostýchejte, prosím vás.“

„I tahle řeč se mi líbí,“ pokývl Athos vlídně hlavou. „Není nerozumná a je v ní zmužilost. Pane, mám rád lidi vašeho rázu a již nyní vidím, že bude mi potěšením mít vás za přítele, jestli se navzájem nezabijeme. Ale vyčkejme těch pánů, prosím vás, času máme dost a bude to tak správnější. A hleďme, jeden už je myslím tu.“

Na rohu ulice de Vaugirard se objevila postava Porthosova a d’Artagnan vzkřikl:

„Jakže? Vaším prvním svědkem je pan Porthos?“

„Ano, je vám to snad nemilé?“

„Ale kde, naprosto ne!“

„A tady je druhý.“

D’Artagnan se obrátil naznačeným směrem a poznal Aramise.

„Cože?“ zvolal ještě o stupeň udiveněji než prve, „a vaším druhým svědkem je pan Aramis?“

„Zajisté. Nepodnikáme nic jeden bez druhého. Cožpak nevíte, že nám ostatní mušketýři, v gardě, u dvora i ve městě říkají Tři nerozluční? Vlastně jste tu krátce, promiňte. A přicházíte odkudsi z Dax nebo z Pau…“

„Z Tarbes!“ pravil d’Artagnan.

„Je vám tedy dovoleno, abyste tuto maličkost nevěděl,“ dodal Athos.

„Tři nerozluční,“ nezdržel se d’Artagnan obdivu, „to je příhodné a krásné stejně jako vaše jména. A jestli se tahle naše příhoda rozkřikne, bude alespoň vidno, že vaše přátelství není založeno na rozdílných zálibách.“

Mezitím k nim došel Porthos. Musíme mimochodem poznamenat, že si vzal jiný pás a plášť nechal vůbec doma. Pozdravil Athose stiskem ruky, poté se obrátil k d'Artagnanovi a udiveně vyhrkl:

„Aj, aj, copak je tohle?"

„To je ten pán, se kterým se biju," pravil Athos.

„Vždyť já se s ním taky biju," řekl Porthos.

„Ale až v jednu," odvětil d'Artagnan.

„Já se s pánem rovněž biju," vmísil se Aramis, jenž právě dorazil na planinku.

„Ale až ve dvě," připomenul d'Artagnan stále stejně klidně.

„A proč se vlastně biješ, Athosi?" zeptal se Aramis.

„Pořádně ani nevím, vrazil mi do ramene. A co ty, Porthosi?"

„Biju se, protože se biju," odpověděl Porthos a jeho tvář zbrunátněla.

Athos, kterému nikdy nic neušlo, zahlédl lehký úsměv na Gaskoňcových rtech.

„Trochu jsme se pohádali kvůli šatům," řekl jinoch.

„A co udělal tobě, Aramisi?" zeptal se Athos.

„Mezi námi jde o čistě teologický spor," odvětil Aramis, žádaje pohledem d'Artagnana, aby nevyzrazoval příčinu souboje.

Athosovi neunikl ani druhý d'Artagnanův úsměv a pozdvihl obočí.

„Opravdu?"

„Ano, jde o jedno místo ze sv. Augustina. Nejsme v něm zajedno," ujistil ho Gaskoněc.

„Ten chlapík má rozhodně ducha," zamručel mušketýr pro sebe.

„A nyní, když jste se všichni sešli," pravil d'Artagnan, „dovolte, abych se vám omluvil, pánové."

Při slově „omluvil" se Athos podmračil, Porthosovi zkřivil rty povýšený úsměv a Aramis odpověděl zamítavým posunkem.

„Vy mi nerozumíte, pánové," pravil d'Artagnan a nastavil hravému slunci své jemné a odvážné rysy. „Chci vás požádat za prominutí pro případ, že nebudu moci učinit zadost vám všem, neboť pan Athos má právo zabít mne první, což vás, pane Porthosi, zkracuje ve vašem nároku a váš činí téměř rovným nule, pane Aramisi. A tak, pánové, opakuji, omluvte mne, ale jenom za to. A nyní tasme!"

D'Artagnan vytáhl meč nevídaně kavalírským způsobem.

Krev mu stoupla do hlavy a v tomto okamžiku by byl obrátil svůj meč proti všem mušketýrům v království, tak jako to právě činil tváří v tvář Athosovi, Porthosovi a Aramisovi.

Bylo čtvrt na jednu. Slunce stálo přímo nad hlavami a místo, jež bylo vybráno za jeviště souboje, bylo vystaveno nejžhavějším paprskům.

„Je zatroleně horko," pravil Athos s rukou na svém meči, „a ani si nemohu sundat kabát, ježto cítím, jak mi rána krvácí, a bojím se, že by bylo pánovi nepříjemné vidět krev, kterou sám neprolil."

„To je pravda, pane," odpověděl d'Artagnan, „ale ať je prolita jiným nebo mnou, ujišťuji vás, že mne bude vždy bolet pohled na krev tak statečného šlechtice. Budu se bít v kabátci jako vy."

„Tak poslechněte, už dost těch poklon," řekl Porthos. „Myslete na to, že čekáme taky na svůj účet."

„Mluvte sám za sebe, Porthosi, když vedete takové nevhodné řeči," přerušil ho Aramis. „Já shledávám, že to, co si oba pánové říkají, je nadmíru pěkné a opravdu hodné dvou šlechticů."

„Tak prosím, pane," řekl Athos a postavil se do střehu.

„Čekám na vaše rozkazy," odpověděl d'Artagnan a zkřížil svou zbraň.

Rapíry o sebe zazvonily a vtom se objevila na rohu kláštera hlídka gardy Jeho Eminence vedená panem de Jussac.

„Kardinálovi vojáci!" vzkřikli jedním hlasem Porthos a Aramis. „Meče do pochvy, pánové! Meče do pochvy!"

Bylo však příliš pozdě. Oba sokové byli spatřeni v pozici, která nepřipouštěla pochybnosti o jejich úmyslech.

„Hola," vykřikl Jussac a v běhu dával svým lidem znamení, aby ho následovali. „Hola, mušketýři, vy se zde bijete? A co zákazy, ty pro vás neplatí?"

„Jste hrozně šlechetní, páni gardisté," pravil Athos pln nenávisti, neboť Jussac patřil k těm, kdo je předevčírem napadli. „Kdybychom my vás viděli, jak se chcete bít, ujišťuji vás, že bychom se chránili vám v tom překážet. Nechte nás tedy být a pobavíte se aspoň bez valné námahy."

„Pánové," opáčil Jussac, „velmi lituji, ale je to nemožné. Povinnost nade vše. Zastrčte meče prosím a pojďte s námi."

„Pane," napodobil Aramis posměšně Jussaca, „s velkou radostí bychom uposlechli vašeho milého pozvání, kdyby to záviselo jen na nás. Ale naneštěstí je to nemožné. Pan de Tréville nám to zakázal. Uděláte proto nejlépe, když půjdete po svých!"

Posměšné odmítnutí Jussaca rozlítilo.

„Neuposlechnete-li, pustíme se do vás," pravil.

„Je jich pět," prohodil Athos polohlasně, „a my jsme tři. Budeme opět poraženi a musíme zemřít, neboť prohlašuji, že přemožen se už před kapitánem neobjevím."

Athos, Porthos a Aramis se sestoupili a Jussac začal řadit své vojáky.

V tom okamžiku se d'Artagnan rozhodl a byl to okamžik, jímž rozhodl o celém svém životě. Okamžik, v němž musel volit mezi králem a kardinálem, neboť bít se znamenalo neuposlechnout zákonů, bít se znamenalo riskovat hlavu a znamenalo to také znepřátelit si muže mocnějšího než je sám král.

To vše problesklo mladému muži myslí a řekněme k jeho chvále, že nezaváhal. Obrátil se k Athosovi a jeho přátelům a pravil:

„Dovolíte-li, pánové, opravím něco na vašich slovech. Řekli jste, že jste tři, ale mně se zdá, že jsme čtyři."

„Vy k nám přece nepatříte," pravil Porthos.

„To je pravda," odvětil d'Artagnan, „nenosím váš kabát, ale srdcem jsem váš. Moje srdce je mušketýrské, cítím to dobře, pane, a to mne vede."

„Odejděte, mladíku," křikl Jussac, který z d'Artagnanových gest a výrazu tváře vyčetl, jaké má úmysly. „Můžete odejít, dáváme vám svůj souhlas. Zachraňte svou kůži, plavte!"

D'Artagnan se ani nepohnul.

„Jste vskutku správný hoch," stiskl mu Athos ruku.

„Tak rychle, rozhodněte se," naléhal Jussac.

„Musíme něco udělat," pravili Porthos i Aramis.

„Pán je velmi šlechetný," podotkl Athos.

Avšak všichni tři myslili na d'Artagnanovo mládí a obávali se jeho nezkušenosti.

„Budeme stejně jen tři, z toho jeden raněný a tohle dítě," vzal si znovu slovo Athos, „a bude se tvrdit, že jsme byli čtyři muži."

„Nu ano, ale ustoupit?" hlesl Porthos.

„To je těžké," odpověděl Athos.

D'Artagnan porozuměl jejich váhání.

„Jen to se mnou zkuste, pánové," pravil, „a přísahám na svou čest, že odtud nechci odejít, budeme-li poraženi."

„Jak se jmenujete, statečný hochu?" otázal se Athos.

„D'Artagnan, pane."

„Dobrá! Athosi, Porthosi, Aramisi a d'Artagnane, kupředu!"

„Tak co, pánové? Už jste se rozhodli?" křikl potřetí Jussac.

„Hotovo, pánové," pravil Athos.

„A co zamýšlíte?" ptal se Jussac.

„Budeme mít čest se s vámi bít," odvětil Aramis, jednou rukou smekl klobouk a druhou tasil meč.

„Tak se ovšem stavíte na odpor!" rozkřikl se znovu Jussac.

„U všech všudy, vy se tomu divíte?"

Všech devět zápasníků se pustilo podle pravidel šermířského umění do zuřivého zápasu. Athos si vzal na mušku jistého Cahusaka, kardinálova oblíbence, Porthos se utkal s Bicaratem. Aramis stál tváří v tvář dvěma sokům. Co se týká d'Artagnana, toho vrhl prudký spád boje proti samotnému Jussacovi.

Mladému Gaskoňci tlouklo srdce, div se mu hruď nerozskočila. Ale ne strachem, bůh uchovej, ten nepocítil, nýbrž z horlivosti. Bil se jako rozlícený tygr, desetkrát se otočil kolem svého soka, dvacetkrát změnil výpad a místo. Jussac byl zkušeným šermířem, jak se tehdy říkalo, přímo šermířským labužníkem. Měl však co dělat, aby se ubránil mrštnému a pohyblivému mladíkovi, který se co chvíli uchyloval od běžných pravidel, útočil současně ze všech stran a odrážel přitom rány jako člověk, který si velice cení své kůže.

Boj už trval dlouho a Jussacovi začala docházet trpělivost. Rozzuřil se, že je držen v šachu takovým zelenáčem, ztratil hlavu a začal dělat chyby. D'Artagnan, který sice neměl mnoho cviku, ale vyznal se dokonale v teorii, zdvojnásobil útočnost. Jussac chtěl boj rychle skoncovat. Sklonil se a vyrazil proti svému protivníku strašlivou ranou. Avšak d'Artagnan ji odrazil, a zatímco se Jussac napřimoval, proklouzl jako had pod jeho mečem a proklál ho středem těla.

Jussac se svalil jako pytel.

Mladík přelétl očima bojiště.

Aramis již zabil jednoho ze svých protivníků, ale druhý ho pořádně tísnil. Nicméně byl Aramis stále v dobrém postavení a mohl se ještě bránit.

Bicarat a Porthos se ťali navzájem. Porthos dostal ránu do ruky, Bicarat do stehna. Ale ani jedno z těch bodnutí nebylo vážné a oba sokové pokračovali v úporném boji.

Athos byl znovu zraněn a očividně bledl. Neustoupil však Cahusakovi ani o krok. Přehodil si pouze meč do druhé ruky a bil se levičkou.

Podle tehdejších zákonů souboje směl d'Artagnan někomu pomoci. Právě si dával dohromady, kam by se vrhl nejdřív, když zachytil Athosův pohled a byl to pohled nanejvýš výmluvný. Mušketýr by zajisté raději zemřel, než by zavolal o přispění, mohl se ale dívat a d'Artagnan uměl odezírat.

Přiskočil, vpadl Cahusakovi v bok a vzkřikl:

„Teď se mnou, pane gardisto, a zabiju vás!"

Cahusac se k němu obrátil a bylo načase. Athos, který se držel na nohou posledním zbytkem své vůle a statečnosti, klesl na koleno.

„Hej, mladíku," volal přesto za d'Artagnanem, „nezabíjejte ho, prosím vás. Musím si s ním vypořádat jednu starou věc, až budu zase při síle. Jenom ho odzbrojte, vyražte mu meč. To je ono! Dobře, výborně!"

Poslední výkřik vyklouzl Athosovi ve chvíli, kdy Cahusacův meč dopadl obloukem na dvacet kroků od něho. D'Artagnan i Cahusac se po něm současně vrhli. Jeden, aby se ho zmocnil, druhý, aby se ho znovu chopil. Svižnější d'Artagnan byl u meče první a postavil na něj nohu.

Cahusac běžel ke gardistovi, jehož zabil Aramis, zmocnil se jeho rapíru a chtěl se vrátit k d'Artagnanovi. Na cestě se však střetl s Athosem, který během kratičké přestávky zase nabyl dechu a spěchal se mu postavit v obavě, aby mu mladík soka nezabil.

D'Artagnan pochopil, že by bylo urážkou, kdyby se do toho nyní pletl. A vskutku, za několik vteřin Cahusac klesl, neboť Athosův meč mu proklál hrdlo.

Téměř ve stejném okamžiku upadl i sok Aramisův a mušketýr mu přitiskl meč na prsa a přinutil ho žádat o milost.

Zbývali Porthos a Bicarat. Porthos zkoušel jednu pošetilost za druhou. Ptal se Bicarata, kolik je hodin, blahopřál mu, že jeho bratr dostal setninu v navarrském pluku, ale přes všechny

posměšky nemohl ničeho dosáhnout. Bicarat byl jedním z těch železných mužů, kteří klesnou toliko mrtvi.

Nicméně bylo nutno skončit. Mohla přijít hlídka a zatknout všechny zúčastněné, raněné i neraněné, lidi královy i kardinálovy. Athos, Aramis a d'Artagnan obstoupili Bicarata a vyzvali ho, aby složil zbraň. Ale Bicarat, ačkoli byl sám proti čtyřem a raněn do stehna, chtěl v boji vytrvat. Tu se i Jussac pozdvihl na loket a volal na něho, aby se vzdal. Bicarat, Gaskoněc jako d'Artagnan, odpověděl však jen nic neříkajícím smíchem. Mezi dvěma výpady vyznačil v půdě hrotem meče bod a paroduje biblický verš zvolal:

„Tady zemře Bicarat, poslední z těch, kteří jsou s ním."

„Ale jsou čtyři proti tobě. Nech toho, nařizuji ti to!"

„Rozkazuješ-li, je to jiné," pravil Bicarat, „jsi můj velitel a já musím poslechnout."

Uskočil nazad, zlomil o koleno svůj meč, aby jej nemusil vydat, hodil oba kusy přes klášterní zeď a s kardinálskou písničkou na rtech zkřížil ruce na prsou.

Odvaha budí všude úctu, i u nepřítele. Mušketýři vzdali Bicaratovi zbraní čest, což učinil i d'Artagnan, zastrčili meče do pochvy a společné s Bicaratem, který jediný stál dosud na nohou, odnesli ke klášterním vratům Jussaca, Cahusaka a toho z Aramisových soků, který byl toliko raněn. Potom zazvonili čtyřmi z pěti mečů, jež se staly jejich kořistí, a zamířili k paláci pana de Tréville.

Opojeni radostí drželi se za ruce, zabírali celou ulici a zastavovali každého mušketýra, kterého potkali, takže to nakonec vypadalo jako triumfální pochod.

D'Artagnanovi překypovalo srdce nadšením. Kráčel mezi Athosem a Porthosem a pevně svíral jejich paže.

„Nejsem-li ještě mušketýrem," pravil svým novým přátelům, když vcházeli do Trévillova domu, „aspoň za učně jste mě už přijali, viďte?"

VI

Jeho veličenstvo král Ludvík XIII.

Záležitost způsobila velký rozruch a pan de Tréville huboval nahlas dost a dost na své mušketýry. Potají jim však blahopřál, a jelikož bylo třeba uvědomit co nejdřív o celé věci krále, spěchal na audienci do Louvru.

Bylo však už pozdě. Král se uzavřel s kardinálem a panu de Tréville bylo řečeno, že Veličenstvo pracuje a v této chvíli ho nemůže přijmout.

Navečer přišel pan de Tréville znovu ke dvoru. Tentokrát byl král zabrán do hry, a protože lakotné Veličenstvo vyhrávalo, bylo v znamenité náladě a už zdáli na Trévilla volalo:

„Tak jen pojďte, pane kapitáne, ať vám vyčiním. Víte, že si Jeho Eminence přišla stěžovat na vaše mušketýry a tak ji to rozrušilo, že se dnes večer rozstonala? Věru jsou to ďáblové ti vaši mušketýři! Ti chlapi patří na šibenici!"

„Nikoli, Veličenstvo," odpověděl Tréville, který již tušil, jak se asi věci vyvinou. „Naopak, jsou to dobráci mírní jako ovečky. Za to ručím, že jejich jediným přáním je tasit meč jen ve službě Vašeho Veličenstva. Ale co chcete, když se jim gardisté pana kardinála ustavičně lepí na paty a vyhledávají s nimi hádky. Ti ubozí hoši se musí přece bránit, aby uhájili čest pluku!"

„Poslechněte si toho pana de Tréville," pravil král, „jen si ho poslechněte! Neřekl by člověk, že to mluví o nějakém náboženském

bratrstvu? Opravdu, můj drahý kapitáne, mám chuť zbavit vás vašeho úřadu a dát jej slečně de Chemerault, jíž jsem slíbil místo abatyše. Ne, ne, jen si nemyslete, že vám budu takhle na slovo věřit. Nazývají mne Ludvíkem Spravedlivým a ujišťuji vás, že se za chvilečku podívám věci na kloub!"

„Veličenstvo, právě proto, že mám plnou důvěru v tuto spravedlnost, vyčkám klidně a trpělivě vašeho rozhodnutí."

„Nu, jen počkejte, pane, vyčkejte času," pokývl král, „dlouho vás čekat nenechám."

A vskutku, štěstí ve hře se obrátilo, a vzhledem k tomu, že král nechtěl prohrát, co vyhrál, ochotně použil kapitána jako záminku, jež mu umožňovala bez dalších ztrát vyklouznout ze hry. Po chvíli se zvedl, vstrčil do kapsy zbytek peněz, které před ním ležely na stole, a pravil:

„Zaujměte mé místo, La Vieuville, musím v důležité záležitosti mluvit tady s panem de Tréville. Hleďte, měl jsem před sebou osmdesát louisdorů, dejte do hry také tolik, aby si ti, kteří prohráli, nemohli stěžovat. Spravedlnost nade vše."

Potom se obrátil k panu de Tréville a popošel s ním k oknu.

„Tak co, pane," pokračoval, „vy pravíte, že gardisté Jeho Eminence začali ten spor s vašimi mušketýry?"

„Ano, Veličenstvo, jako vždy."

„Hleďme, a jakpak se ta věc zběhla, co? Neboť, to víte, kapitáne, soudce musí vyslechnout obě strany!"

„Docela prostě a přirozeně. Tři z mých nejlepších vojáků, jež Vaše Veličenstvo zná jménem a jejichž oddanost již nejedenkrát ocenila, neboť blaho krále jim leží velmi na srdci – tedy tři z mých nejlepších vojáků, pánové Athos, Porthos a Aramis, si vyšli na procházku s jedním mladým Gaskoňcem, kterého jsem jim právě doporučil. Chtěli si tuším zajít do Saint-Germain a dali si schůzku u Carmes-Deschaux. Tu však byli vyrušeni panem de Jussac a pány Cahusakem, Bicaratem a dvěma jinými gardisty,

kteří sem v tak velkém počtu přišli zajisté s nekalým úmyslem jednat proti ediktům."

„Ale, ale, to je na pováženou," pravil král, „tak oni tam asi přišli, aby se sami bili."

„Já je neobviňuji, Veličenstvo. Nechť Vaše Veličenstvo samo uváží, co může pohledávat pět ozbrojených mužů na místě tak opuštěném, jako je okolí karmelitského kláštera."

„Ano, to máte pravdu, Tréville, to máte pravdu."

„Ale když uviděli mé mušketýry, změnili plán a zapomněli na své soukromé nenávisti pro nenávist společnou. Však Vašemu Veličenstvu není neznámo, že mušketýři, kteří jsou oddáni jedině králi a nikomu než králi, jsou přirozenými nepřáteli gardistů, kteří patří panu kardinálovi."

„Ano, Tréville," pravil král melancholicky, „a je to věru smutné, věřte mi, když člověk vidí, že jsou ve Francii dvě strany a království že má dvě hlavy. Ale to přestane, Tréville, to přestane. Tak vy tedy pravíte, že gardisté se dali s mušketýry do hádky?"

„Říkám, že je pravděpodobné, že se věci zběhly takto, ovšem přísahat na to nemohu, Veličenstvo. Však víte, jak nesnadné je zjistit pravdu, není-li člověk přinejmenším nadán oním podivuhodným instinktem, který dal Ludvíkovi XIII. přízvisko Spravedlivý…"

„A máte pravdu, Tréville. Ale říkáte, že nebyli sami, ti vaši mušketýři, byl s nimi nějaký chlapec?"

„Ano, Veličenstvo, a jeden raněný, takže tři královští mušketýři, z nichž jeden byl raněn, a čtvrtý chlapec nejenže dokázali čelit pěti nejobávanějším gardistům pana kardinála, ale čtyři z nich dokonce skláli na zem."

„Ale vždyť to je vlastně vítězství," zvolal král rozjařeně, „úplné vítězství!"

„Ano, Veličenstvo, takové jako na Pont-de-Cé."

„Čtyři muži, z nichž jeden byl raněn, a čtvrtý dítě, říkáte?"

„Chlapec na prahu jinošských let. A vedl si v té záležitosti tak krásně, že bych si skoro dovolil doporučit ho Vašemu Veličenstvu."

„Jakpak se jmenuje?"

„D'Artagnan, Veličenstvo. Je to syn jednoho z mých nejstarších přátel, syn muže, který po boku vašeho královského otce slavné paměti bojoval proti Lize."

„A vy říkáte, že si ten mladík velmi dobře vedl? Vypravujte mi o tom, Tréville! Víte, v jaké oblibě mám líčení bojů a šarvátek!"

A král Ludvík XIII. si podepřel ruku v bok a spokojeně si hladil kníry.

„Veličenstvo," jal se vyprávět pan de Tréville, „jak jsem vám již řekl, pan d'Artagnan je takřka ještě dítě, a ježto nemá dosud čest být mušketýrem, byl v měšťanském obleku. Když gardisté pana kardinála viděli jeho mládí, a že nepatří k pluku, vyzvali ho, aby se vzdálil, dříve než začnou boj."

„Tady vidíte, Tréville," přerušil ho král, „že to byli oni, kdo začali."

„Zajisté, Veličenstvo, zde mizí veškeré pochybnosti. Tedy zkrátka vyzvali ho, aby se vzdálil. Ale on odpověděl, že se v srdci cítí mušketýrem a cele králův a že zůstane po boku pánů, s nimiž přišel."

„Statečný jinoch!" prohodil král.

„A skutečně s nimi vytrval. Vaše Veličenstvo v něm má udatného bojovníka, neboť on to byl, kdo dal Jussacovi tu strašnou ránu, pro niž se pan kardinál tolik rozzlobil."

„To on poranil Jussaca?" vzkřikl král. „On, takový hošík?! To je k nevíře, Tréville!"

„Je to tak, jak mám čest Vašemu Veličenstvu vyprávět."

„Jussaca, jednoho z nejlepších šermířů v království!"

„Vidíte, Veličenstvo, a našel svého mistra!"

„Chci toho jinocha vidět, Tréville. Chci ho vidět, a je-li možno pro něho něco udělat, postaráme se o to."

„Kdy ho Vaše Veličenstvo ráčí přijmout?"

„Zítra v poledne, Tréville."

„Mám ho přivést samotného?"

„Ne, přiveďte mi je všechny čtyři. Chci jim všem najednou poděkovat. Oddaní lidé jsou vzácní, Tréville, a je třeba odměňovat oddanost!"

„V poledne, Veličenstvo, budeme v Louvru."

„Ale přijďte malým schodištěm, Tréville, malým schodištěm. Není třeba, aby kardinál věděl…"

„Ano, Veličenstvo."

„Vy rozumíte, Tréville, zákaz je zákaz. Málo platné, souboje přece jen nejsou povoleny."

„Ale toto utkání, Veličenstvo, se z normálních podmínek souboje zcela vymyká, to byla vlastně pračka. Důkazem toho je, že pět kardinálových gardistů stálo proti třem mušketýrům a panu d'Artagnanovi."

„Máte pravdu, Tréville," pravil král, „ale na tom nezáleží, jen přijďte malým schodištěm." Tréville se pousmál. Protože se mu však zdálo, že už učinil dost, přiměl-li toto dítě, aby se vzbouřilo proti svému pánu, zdvořile krále pozdravil a s jeho dovolením se odporoučel.

Ještě téhož večera se mušketýři dověděli o cti, které se jim dostalo. Jelikož pro ně setkání s králem nebylo nic nového, přijali zprávu celkem vlažně. Zato d'Artagnan ve své gaskoňské obraznosti nepochyboval, že se k němu sklání štěstí, celou noc měl růžové sny a v osm ráno už klepal u Athose.

Mušketýr byl vzhůru, dokonce oblečený a přichystaný k odchodu. Vzhledem k tomu, že schůzka u krále byla stanovena až na poledne, šel si zahrát s Porthosem a Aramisem do jedné míčovny u lucemburských koníren a vyzval d'Artagnana, aby se k nim připojil. D'Artagnan sice neměl o hře ponětí, dosud neměl příležitost ji poznat, ale protože ani on nevěděl, jak zabít čas do oběda, pozvání přijal.

Když přišli do míčovny, druzí dva mušketýři už byli na hřišti a trénovali s míčem. Sportovně zdatný Athos postavil se proti nim, přitáhl k sobě d'Artagnana a vyzval je k partii. Byl připravený odehrát ji levičkou, ale už při prvním zkusmém hodu poznal, že čerstvá rána nedovoluje prudké pohyby ani jeho zdravé ruce. D'Artagnan zůstal na své straně sám, a ježto si na žádnou hru podle pravidel netroufal, jen si tak mezi sebou pohazovali, dokud jeden z míčů, vržený herkulovskou pěstí Porthosovou, nepřelétl těsně kolem jinochova obličeje.

Na další ránu už d'Artagnan nečekal. Nedokázal si představit, že by se mohl objevit před králem s pohmožděnou tváří, a protože byl v nitru své gaskoňské duše přesvědčen, že na této audienci závisí celá jeho budoucnost, omluvil se zdvořile Porthosovi i Aramisovi a prohlásil, že nebude dále hrát, není-li s to být jim rovnocenným soupeřem.

Nato odešel z hřiště na galerii a přisedl k divákům, mezi nimiž se naneštěstí nacházel jeden gardista Jeho Eminence. Muž byl ještě celý rozlícený včerejší porážkou svých druhů, již sliboval pomstít při první příležitosti, a sotva uviděl d'Artagnana, domníval se, že tato chvíle nadešla. Obrátil se ke svému sousedovi a pravil:

„Není divu, že se ten mladík bojí míče. Je to bezpochyby nějaký mušketýrský učeň." Jinoch se otočil, jako by ho uštkl, a zle se podíval na gardistu, který pronesl tato urážlivá slova.

„No," prohodil gardista a kroutil si vyzývavě kníry, „dívejte se jak chcete, panáčku, co jsem řekl, to jsem řekl."

„A poněvadž to, co jste řekl, je tak jasné, že to nepotřebuje dalšího vysvětlování," pravil d'Artagnan potichu, „žádám vás, abyste mne následoval."

„A kdy to?" opáčil gardista stále stejně posměvačně.

„Hned, pokud možno."

„Víte vůbec, kdo já jsem?"

„Nemám zdání a čerta se o to starám."